IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 162 (2158) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, petek 4. julija 1952 Cena 20 lir

RIMSKI ROPARJI NADALJUJEJO SVOJO ROBOTO: NA VRSTI JE ZOPET TRŽAŠKO POMORSTVO. TRŽAČANI! PROTESTIRAJMO PROTI NJIHOVI SAMOVOLJI IN PROTI POPUŠČANJU ZVU!

ZBLIŽANJE MED GRČIJO IN JUGOSLAVIJO

Grška parlamentarna delegacija je včeraj prispela v Beograd - Obisk dveh visokih ameriških oficirjev v FLR Jugoslaviji - 40.000 Beograjčanov na pogrebu podpolkovnika P. Djukića, ki je padel v borbi z bolgarskimi kominformovskimi banditi

Konferenca v Zagrebu za povečanje izvoza lesa v Italijo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — Miroljubna politika jugoslovanske vlade, daljnji napori za vzpostavitev dobrih odnosov s tistimi državami, ki so pripravljene spoštovati svobodo in neodvisnost narodov Jugoslavije, niso ostali brez rezultatov. Po obisku prve avstrijske uradne delegacije, ki je prispeval k poglobitvi odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo in omogočil, da se pospeši rešitev mnogih nerešenih vprašanj, pričakuje Jugoslavija prvo grško parlamentarno delegacijo, ki bo prispela jutri zvečer v Beograd. Uspehi, ki so doseženi na področju zbližanja med Jugoslavijo in Avstrijo in med Jugoslavijo in Grčijo dokazujejo ne samo pravilnost politike jugoslovanske vlade, temveč tudi veliko razumevanje državnikov Avstrije in Grčije, ki se zavedajo, da so dobri sosedni odnosi najboljše jamstvo njihove svobode in neodvisnosti. V novinarskih krogih v Beogradu poudarjajo, da so balkanski narodi v težkih časih v preteklosti segli drug drugemu v roke in drug drugemu pomagali. Slično je tudi danes, ko se vedno jasneje pokazujejo imperialistične težnje Moskve in ko se ponovno odkrivajo apetiti onih, ki so v zadnji vojni napadli Jugoslavijo in Grčijo.

Beograjska «Politika» poudarja, da je glede na preteklost zbližanje med Grčijo in Jugoslavijo popolnoma naraven pojav, ki ga bodo pozdravili vsi prijatelji mednarodnega sodelovanja, zlasti oni narodi, ki se zavedajo nevarnosti, ki ogroža njihovo neodvisnost in njihov razvoj. «Politika» ugotavlja, da v Jugoslaviji in v Grčiji obstaja želja, za poglobitev medsebojnih odnosov in zaključuje, da miroljubni in konstruktivni napori Jugoslavije in Grčije za čim boljše sosedne odnose pomenijo velik delež pri ohranitvi varnosti v svetu.

Iz Aten poročajo, da je jugoslovanski poslanik v Atenah Radoš Jovanovič predvčerajšnjim priredil svečan sprejem članom grške parlamentarne delegacije, ki so danes odpotovali preko Soluna v Beograd. Predvideva se, da bo grška parlamentarna delegacija, ki jo spremlja skupina grških novinarjev, ostala nekaj dni v Beogradu, nato pa bo obiskala razne kraje Srbije, Hrvaške, Slovenije Bosne in Makedonije. Med svojim obiskom bodo grški parlamentarci obiskali med drugim zvezno in republiške skupščine. Zelo verjetno je, da bodo tudi gostje maršala Tita. Grška delegacija bo ostala v Jugoslaviji do 16. julija.

Na osebno zahtevo maršala Tita je zvezna vlada odobrila mestnemu ljudskemu odboru v Puli pomoč 25 milijonov dinarjev za ureditev mesta. Največji del te pomoči bo porabljen za nabavo prevoznih sredstev, za izboljšanje mestnega prometa, za ureditev ulic in parkov in za izboljšanje službe mestne čistoče.

Merodajni krogi v Beogradu poročajo, da bosta v ponedeljek 7. julija prispela v Beograd kot gosta Jugoslovanske ljudske armade višja častnika ameriškega obrambnega ministrstva generalmajor George Olmsted, šef urada za vojaško pomoč in Clyde Odliman, namestnik pomočnika načelnika generalštaba. Ameriška oficirja bosta za časa svojega bivanja v Jugoslaviji obiskala razne kraje.

Danes zjutraj je prispela na Reko burmanska vojaška delegacija, ki je obiskala podjetje *«Aleksander Rankovič»* in ladjedelnico *«Tretji maj»*.

Opolnomočena ministra - poslanika Costarike in Guatemale v Rimu Teodoro Castro in Francesco Calves sta danes v Zagrebu obiskala tovarno *«Radež Končar»* in se zlasti zanimala za delo uprave tovarne, ki je v rokah samih delavcev.

Okrog 40.000 Beograjčanov je kljub veliki vročini prisostvovalo danes pogrebu narodnega heroja podpolkovnika UDBE in ljudskega poslanca Pane Djukiča, ki je pred dnevi padel v borbi s kominformirovskimi bolgarskimi banditi. Pred pogrebom je okoli 40.000 ljudi šlo poleg odra njegovih posmrtnih ostankov v centralnem domu UDBE. Od posmrtnih ostankov so se poslovili zastopniki vlade Srbije, zvezne skupščine, UDBE in drugih množičnih organizacij, ki so v svojih govorih poudarili, da ta zločin dokazuje, da so se bolgarski informbirojevci spremenili v bando teroristov in ubijalcev, ki želijo s svojimi zločini sejati sovraštvo med narodi Jugoslavije in Bolgarije ter jih ustrahovati. Danes zvečer je bil v Kragujevcu velik protestni miting, katerega je bilo prisostvovalo okoli 10.000 meščanov, ki so ostro obsodili zločinske postopke bolgarskih informbirojevcev in njihovih plačanih agentov.

V Zagrebu se bo jutri začela konferenca italijanskih in jugoslovanskih lesnih strokovnjakov o možnosti povečanja izvoza lesa v Italijo. Jugoslovanski izvozniki so mnenja, da se bo izvoz lahko povečal. Izvoz lesa je v primeru s predvojnim, ko je znašal 700.000 ton, znatno padel zaradi izvoza jugoslovanskega lesa v druge evropske države in neugodnih pogojev italijanskih tržišč. Pričakuje se, da se bo to vprašanje na konferenci v Zagrebu ugodno rešilo. Gospodarski oddelek jugoslovanskega zunanjega ministrstva predvideva, da bo letošnji izvoz lesa v Italijo znašal okoli 250.000 ton.

B. B.

Protest indipendentističnih skupin proti vključitvi tržaškega radia v RAI

Protest so izročili zastopniku generala Wintertona predstavniki: Slovansko-italijanske ljudske fronte, Akcijskega odbora za obrambo STO, Fronte za neodvisnost in Tržaškega bloka, ki zahtevajo razveljavljenje protizakonitega sporazuma med RAI in tržaškim radiem

Pred dnevi smo poročali, da je bil dosežen sporazum med italijanskim *«Radio Audizioni Italiano — RAI»* in tržaškim radiem, da bo RAI prevzel tudi tržaški radio. V zvezi s to vestjo smo poudarili, da gre za eno izmed posledic londonskega mešetarjenja, za vedno večje vključevanje cone A STO v Italijo ter da obstaja nevarnost, da bo ta sporazum imel hude posledice za slovensko radijsko tržaško postajo Trst II, ki predstavlja trn v peti rimski imperialistični politiki, katera prikazuje Trst kot «najbolj italijansko» mesto.

Včeraj pa so pri ZVU v zvezi s tem izročili predstavniki političnih skupin, ki se borijo za neodvisnost Tržaškega ozemlja protestno resolucijo. Te skupine so: Slovansko-italijanska ljudska fronta, Fronta za neodvisnost, Tržaški blok, Odbor za obrambo Tržaškega ozemlja. V resoluciji je rečeno, da omenjene skupine odločno protestirajo:

1. Proti takšnemu popolnoma protizakonitemu in celo s stališča londonskih sklepov neopravičenemu sporazumu, ki iz izvršene reorganizacije izrecno izključujejo informacijsko službo in poročila.

2. Proti odstopanju naprav, ker so lastnina Svobodnega tržaškega ozemlja, s katero nima pravice razpolagati niti USTANOVA RADIA TRST niti Zavezniška vojaška uprava. Te naprave potekajo bodisi od bivše ustanove «ENTE ITALIANO AUDIZIONI RADIOFONICHE» (EIAR) in so postale lastnina Svobodnega tržaškega ozemlja na podlagi tč. 1 priloge X mirovne pogodbe z Italijo ali pa predstavljajo izpopolnitev naprav, ki je bila izvršena na stroške in v breme proračuna Svobodnega tržaškega ozemlja.

3. Glede povabila ustanove RADIO AUDIZIONI ITALIANE (RAI) osebju ustanove radia Trst I in II, naj izjavijo ali nameravajo odslej postati sestavni del osebja RAI zahtevajo omenjene pol. skupine, naj Zavezniška vojaška uprava ukrene vse potrebno, da se takoj ta ukrep prekliče, ker se hoče s tem vršiti politično izsiljevanje in špekulirati z gospodarskimi potrebami in s kariero funkcionarjev ustanove radia Trst.

Trst, 2. julija 1952.

Sledijo podpisi:

Za Slovansko - italijansko ljudsko fronto: dr. JOŽE DEKLEVA
za Akcijski odbor za obrambo STO: dr. JOSIP AGNELETTO
za Fronto za neodvisnost: dr. GIAMPICCOLI
za Tržaški blok: odv. STOCCA.

Omenjene zastopnike političnih skupin je v imenu poveljnika gen. Wintertona sprejel službujoči funkcionar, ki je obljubil, da bo gornji protest izročil conskemu poveljniku. Vsi štirje zastopniki pa so zaprosili, da bi jih gen. Winterton osebno sprejel, da bi še posebej tudi ustno obrazložili izročeni protest. (Ob tej priložnosti sta bila dr. Dekleva in dr. Agneletto obveščena da ju bo na njuno prejšnjo prošnjo gen. Winterton v kratkem sprejel).

Nato je delegacija obiskala ameriškega političnega svetovalca pri conskem poveljniku in mu obrazložila v gornjem protestu izraženo stališče. Ameriški pol. svetovalec pa je skušal vso zadevo prikazati kot navaden trgovski posel, katerega je bilo potrebno izvršiti, češ da *Ustanova tržaškega radia* nima zadostnih sredstev. Glede tehničnega osebja tržaškega radia je dejal, da bo avtomatično vključeno med osebje RAI za redakcijsko osebje pa je rekel, da pomeni sporazum z RAI pravzaprav za to osebje zgolj «uslugo», kajti v okviru RAI, da bo to osebje dokončno sistematizirano. Po drugi strani pa je delegacija pripomnila, da ZVU kot začasna zaupna uprava nima pravice trgovati z imetjem, ki je lastnina Svobodnega tržaškega ozemlja, ter da sporazumi med RAI in tržaškim radiem pomenijo vmešavanje v notranje zadeve STO tuje države, ki je v tem primeru Italija, ki s tem krši suverenost STO.

* * *

K gornjemu protestu omenjene delegacije pripominjamo predvsem, da upravičene zahteve predstavnikov tistih tržaških političnih skupin, ki se v resnici dosledno borijo za resnično neodvisnost Svobodnega tržaškega ozemlja, ne smejo — kot je to navada — ostati na papirju. Conski poveljnik gen. Winterton je dolžan čim prej razveljaviti protizakonito vključevanje tržaškega radia v italijanski RAI. Kot smo že poudarili je to nujno predvsem zaradi zaščite osnovnih interesov tržaških Slovencev.

Izgovori, da ZVU nima na razpolago zadostnih sredstev pa so prav zares povsem jalovi, saj po drugi strani ZVU tako radodarno daje na razpolago ogromne milijonske kredite za razna italijanska naselja v popolnoma slovenskih krajih in pretežno slovenskih predmestjih. Prav tako je povsem nepremičljiva razlaga in dokazovanje, da osebje tržaškega radia doseže lahko svojo sistematizacijo le v okviru RAI.

Ponovno poudarjamo, da se podobni dogodki, ki gredo vsi po vrsti v škodo interesov tržaškega prebivalstva, zlasti pa na škodo tržaških Slovencev, v zadnjih tednih neverjetno naglo vrstijo, tako da se zdi, kot da bi hotela ZVU že vnaprej in še pred prihodom 21 rimskih funkcionarjev izvesti čim več ukrepov proti interesom našega mesta in naše cone, a v korist nenasitnemu rimskemu imperialističnemu pohlepu.

Nenasitno rimsko žrelo

Monarhistični admiral De Courten je novi predsednik „Tržaškega Lloyda“

Zmotili smo se včeraj, ko smo zapisali, da se bo «novoizvoljeni» upravni odbor «Tržaškega Lloyda» sestal šele včeraj v Trstu in «izvolil» najbrž bivšega večkratnega italijanskega ministra grofa in admirala Raffaela De Courtena za svojega novega predsednika namesto dosedanjega odv. B. Fortija, znanega tržaškega vplivnega gospodarstvenika, hudega iredentista in voditelja italijanske liberalne stranke. Sestanek novega upravnega odbora je bil že predvčerajšnjim in sicer ne v Trstu, temveč v Rimu; za novega predsednika pa je bil v resnici izvoljen že omenjeni monarhistični admiral.

Razburjenje zaradi kaj lahko dojemljivih hudih posledic za tržaško pomorstvo, je v Trstu zlasti med pomorščaki, v prvi vrsti pa med osebjem «Tržaškega Lloyda» doseglo včeraj višek. Razočarani pa so najbolj iredentisti, ki so mislili, da bodo oni v prvi vrsti tisti, ki bodo z uresničenjem londonskih mešetarskih sklepov prvi nagrajeni.

Tržaške pomorščake in vse Tržačane pa razburjajo poleg tega še vesti, da bo prišlo do v bistvu enakih sprememb tudi pri dveh ostalih tržaških paroplovnih družbah, katere kontrolira «Finmare» in sicer pri družbah «Italia» in «Adriatica». Nekateri tozadevni sklepi so bili že sprejeti na prvem sestanku novega upravnega odbora družbe «Italia». Tržaški pomorščaki so zahtevali, naj bi se tej družbi vrnila tista dva velika prekooceanska parnika «Saturnia» in «Vulcania», ki sta ji bila vzeta. To se po zadnjih sklepih sploh ne bo zgodilo, temveč bo iz Trsta prenešena v Italijo tudi gospodarska uprava in s tem precejšnji del osebja. Isto čaka tudi paroplovno družbo «Adriatica». Po zadnjih sklepih naj bi ti dve družbi imeli v Trstu samo še svoje agencije, vse drugo pa naj bi šlo v Genovo in Benetke.

Glede «Saturnije» in «Vulcanije» pa imamo opravka s podobnim primerom «prevzemanja» osebja na tako imenovani «prostovoljni» način. Prav tako kot za osebje tržaškega radia iščejo za prenos uprave obeh parnikov v Genovo določeno število prostovoljcev. V prvem in drugem primeru bi rimski pohlepneži hoteli doseči nekakšen prostovoljni pristanek, ki ga pa dejansko izsiljujejo z ogrožanjem življenjskega obstoja nameščencev in njihovih družin, da bi pozneje imeli zelo ugoden izgovor: Saj ste sami zaprošili, saj nismo vendar ničesar storili na silo! Gre torej za tradicionalno ostudno metodo «zakonitega» in «nenasilnega» izsiljevanja in ropanja vsega tistega, kar je v Trstu celò fašizem pustil, ki je z istimi metodami oropal Slovence vseh gospodarskih ustanov.

In ker smo bili pri tem rimskem ropanju prav tržaški Slovenci od trenutka, ko je stopila osvajalna italijanska vojaška noga na tržaška tla na pomolu Sv. Karla, najbolj prizadeti, smo bili prav zaradi tega prvi, ki smo rimsko roparsko politiko razkrinkovali. Sledili so nam tisti tržaški Italijani, ki se borijo danes v raznih indipendentističnih gibanjih in ki mnogokrat z nami tudi skupno nastopajo. Oni so zlasti — skupaj z nami — v zadnji volilni kampanji ter nenehno vsa povojna leta resno opozarjali Tržačane, ki so bili pod vplivom visoko donečih iredentističnih fraz, naj ne nasedajo pohlepnim agentom rimskega imperializma. Sedaj pa smo priča, da so mnogi in mnogi tržaški iredentisti začeli spregledovati in tudi že spregledali.

Bližnja bodočnost pa jih bo prepričala, da bodo morali spregledati do kraja in da bodo rimskim pohlepnežem enkrat za vselej obrnili hrbet. Želimo si le, da takrat ne bo prepozno.

RIMSKI FUNKCIONARJI PRI ZVU bodo imenovani jutri zjutraj

Odvetnik Bruno Forti bo baje prevzel oddelek za gospodarstvo, prefekt Vitelli iz Genove pa bo višji upravni ravnatelj, to je naslednik generala Whitelawa - Prosjačenje tržaških iredentistov po hodnikih rimskih demokristjanskih uradov

(Od našega dopisnika)

RIM, 3. — Čeprav želijo uradni krogi vse razpravljanje, spletke in manevriranja ter prestižne špekulacije glede imenovanja rimskih funkcionarjev pri ZVU v Trstu čim bolj prikriti omejiti na najožji krog, se kljub temu mnogo razpravlja zlasti o razpritijah med demokristjanskimi oblastniki v Rimu in njihovimi figurami v Trstu. Pri tem se poudarja lahkota, s katero demokristjanski vodilni ljudje uveljavljajo svojo centralistično voljo po podpisu londonskih sklepov. Splošna sodba je namreč, da demokristjanske in druge iredentistične tržaške figure prihajajo k svojim večjim ali manjšim bolj ali manj vplivnim osebnim prijateljem v vodstvu demokristjanske stranke, okrog katerih prosjačijo za vplivnejše funkcije bodisi v tržaški podružnici stranke same, bodisi na upravnih, gospodarskih in drugih javnih ustanovah v Trstu.

Danes je bilo objavljeno, da bo vseh 21 italijanskih funkcionarjev pri tržaški ZVU določila vlada jutri zjutraj na svoji seji. V prvi vrsti je tu politični svetovalec, ki edinega rimska vlada imenuje, medtem ko vse ostale samo predlaga, a imenuje jih poveljnik cone A gen. Winterton — vsaj formalno. Kot smo že poročali, je vest o imenovanju nekega italijanskega diplomata s službo v New Yorku že prodrla v javnost. Sedaj pa se ta vest zanika in se govori, da bo na to mesto imenovan popolnoma drugi človek. Zanimivo je, da med diplomati ne vlada veliko navdušenje za sprejem tega položaja in baje je že precejšnje število tistih, ki so tozadevne ponudbe odklonili.

Od drugih položajev se smatraj kot važni trije in sicer višji upravni ravnatelj, šef gospodarsko-finančnega odseka in šef notranje uprave (razen policije seveda). Imena vseh treh se tudi že omenjajo. Višji ravnatelj naj bi bil neki prefekt *Gian Augusto Vitelli* po rodu iz Genove, ki je bil nekoč prefekt v Cataniji in ki je nato postal generalni direktor v ministrstvu za notranje zadeve v Rimu. Pravijo, da je to človek čez 60 let star in ki ima že skoraj štiridesetleto službo za seboj.

Gospodarsko-finančni oddelek pa je baje namenjen bivšemu predsedniku «Tržaškega Lloyda» odv. Brunu Fortiju kot nadomestilo za izgubljeno mesto predsednika, ki ga je prevzel monarhistični admiral Raffaele De Courten.

Glede imena funkcionarja, ki bo prevzel notranje zadeve, nisem mogel izvedeti ničesar, pač pa mi je bilo zagotovljeno, da so poročila, da bo politični svetovalec pri gen. Wintertonu demokristjanski senator Tessitori iz Vidma, brez podlage. Pravijo tudi, da je zelò verjetno, da se morda ministri na svoji jutrišnji seji ne bodo mogli sporazumeti glede vseh funkcionarjev in bodo imenovali samo nekatere, imenovanje ostalih pa pustili za drugo sejo.

A. P.

Liev govor v avstrijskem parlamentu

DUNAJ, 3. — Glavni tajnik OZN Trygve Lie je imel danes v avstrijskem parlamentu govor, v katerem je glede Koreje izjavil, da mora na vsak način priti do prenehanja sovražnosti na Daljnem vzhodu. «Napravili bomo vse, kar bo v naši moči, da dosežemo ta smoter, toda ne bomo opustili načel OZN. Svet je razumel, da ne gre več samo za obrambo Koreje, pač pa za temeljno idejo Združenih narodov», je dejal Trygve Lie.

Na tiskovni konferenci, ki jo je danes priredil, je Trygve Lie polemiziral z dopisnikom nekega avstrijskega kominformističnega lista. Temu novinarju, ki ga je bil vprašal, kako to, da je poveljstvo OZN na Koreji vključilo v pogoje za premirje določbo, ki nasprotuje mednarodnim konvencijam, kakor je n. pr. ona, ki se nanaša na repatriacijo vojnih ujetnikov, je Lie odgovoril, da ne pozna nobene mednarodne konvencije, ki bi obvezovala pošiljati v njihove države proti njihovi volji ujetnike, ki se ne želijo vrniti domov. Ker je novinar vztrajal trdeč, da dobro pozna mednarodno pravo, se je Lie poslužil svojega pravnega svetovalca, bivšega profesorja mednarodnega prava, ki je potrdil Lievo stališče ter je omenil številne primere, ki kažejo, da se je volja vojnih ujetnikov spoštovala.

Malikov veto proti preiskavi o bakteriološki vojni

NEW YORK, 3. — Varnostni svet se je danes zjutraj ponovno sestal in izglasoval ameriško resolucijo, ki predlaga preiskavo o sovjetskih obtožbah o bakteriološki vojni. Sovjetski delegat Malik pa je proti tej resoluciji postavil veto.

Popoldne je ameriška delegacija predložila novo resolucijo, na podlagi katere bi Varnostni svet izjavil, da je kominformistična propaganda o bakteriološki vojni brez podlage in lahko poveča mednarodno napetost.

Malik je izjavil, da je sklep o vetu nepreklicen in da nova ameriška resolucija odraža «isto hinavščino» kakor prejšnja, ker gre za to, da se obtožita kitajska in korejska vlada.

Nato je Malik zahteval, naj Varnostni svet še danes načne vprašanje sprejema novih članov v OZN. Varnostni svet pa je sklenil odložiti tozadevno razpravo na torek.

37 milijard frankov za atomska raziskovanja v Franciji

PARIZ, 3. — Ministrski predsednik Pinay je na današnji nočni seji narodne skupščine postavil vprašanje zaupnice v zvezi z vladnim načrtom zakona o premični lestvici, o katerem so v zbornici ponovno razpravljali.

Skupščina je odobrila tudi zakon, ki določa izdatek 37.700 milijonov frankov v petih letih za naprave za atomsko energijo in za tehnične raziskovalne centre.

Ta petletni načrt ima namen zgraditi v Franciji dve močni atomski bateriji za pridobivanje plutonija, ki bosta dajali ogromno količino atomske energije, ki se bo dala uporabiti tudi v industriji. Prav tako bodo v Franciji razširili iskanje ležišč urana v Franciji in v prekomorskih posestih ter bodo v šolah in na univerzah razširili program poučevanja nuklearne fizike.

Državni tajnik v ministrskem predsedstvu Felix Gaillard, ki je odgovoren za komisijo za atomsko energijo, je izjavil, da bo ta petletni načrt postavil Francijo na čelo zahodnoevropskih držav na področju atomske energije.

Odgovarjajoč na razne kritike je Gaillard izjavil, da večina sedanjih raziskovanj ni tajnega značaja; ko pa bodo raziskovanja prišla do točke, ko bo potrebna največja tajnost, bodo ustanovili posebno sekcijo za nadzorstvo varnosti dela in nameščanja osebja.

Nocoj je francoska vlada odložila do oktobra sleherni uradni poizkus, da bi znova spravila pod obtožbo kominformističnega voditelja Duclosa.

Truman poudarja važnost Organizacije združenih narodov

Obsojanje izolacionizma - Na tiskovni konferenci je predsednik obdolžil ameriške jeklarske družbe, da preprečujejo rešitev sindikalnega spora - Ponovno je izjavil, da ne bo kandidiral pri predsedniških volitvah - Praznik «Izjave o neodvisnosti»

WASHINGTON, 3. — Na svoji tedenski tiskovni konferenci je Truman obtožil nekatere ameriške jeklarske družbe, da hočejo preprečiti rešitev sedanjega sindikalnega spora. «Vem, da bi bile številne družbe pripravljene na sporazum s sindikati o vseh točkah — je dejal Truman — in tudi vem, da se jim to preprečuje s pritiskom, ki ga izvajajo druge družbe. To se mi zdi zarota proti javnemu interesu in ne delovni spor. Položaj terja poštena pogajanja med posameznimi družbami in sindikati. Družbe, ki so se dogovorile s sindikati, bi morale izvesti te dogovore in začeti proizvajati jeklo za blaginjo države».

Predsednik ni hotel potrditi, da bi sedanji položaj terjal uveljavitev Taft - Hartleyevega zakona, in dejal, da bi bilo treba spor rešiti z neposrednimi pogajanji med družbami in sindikati.

Glede volitev je predsednik izjavil, da mu sedanja borba za izbiro republikanskega kandidata daje še večjo gotovost o zmagi demokratične stranke. Na nekatera vprašanja je odgovoril, da se bo umaknil iz javnega življenja januarja, da se namerava zopet kandidirati, tudi če bi ga na demokratičnem kongresu določili za kandidata, ne bi tega sprejel.

Truman ni hotel izjaviti, kdo naj bi bil po njegovem mnenju kandidat demokratične stranke, obljubil pa je, da bo povedal, komu daje prednost, ko bodo na kongresu začeli glasovati; pripomnil je, da bo to prednost pokazal s svojim glasom.

V ZDA praznujejo jutri, 4. julija praznik «Izjave o neodvisnosti», ki so jo sprejeli 4. julija 1776 v Filadelfiji. Avtor te izjave je bil Jefferson.

Ameriška «Izjava neodvisnosti» je akt, s katerim so sklenile Združene države svojo odcepitev od Anglije, in pomeni oznanilo načel, na katerih temelji zgradba nove ameriške države.

«Združeni narodi so najboljše sredstvo, s katerim lahko naš rod doseže mir za skupnost narodov in to kljub vsem težavam, s katerimi so se srečavali v sedmih letih delovanja», poudarja predsednik Truman v spremnem pismu k svojemu letnemu poročilu o delu Združenih držav v Združenih narodih. V dokaz navaja predsednik Truman uspeh, ki so ga pokazali Združeni narodi v nastopu pred napadom na Koreji, podčrtuje predloge za razorožitev, ki so jih z drugimi državami sprožile Združene države, ter poziva ameriški kongres, da nadaljuje s pomočjo Združenim narodom.

«Na splošno se je svetovni položaj v marsičem olajšal», poudarja Truman v poročilu. «Prehitro pa bi bilo reči, da smo že zares dosegli prelomnico, a vse pridobitve v letu 1951 obljubljajo, da bi nas moglo nadaljnje konstruktivno delo postopno približati cilju, mednarodnemu miru in varnosti».

«Vsekakor pa in to kljub vsem težavam in oviram ostajajo Združeni narodi najboljše sredstvo, s katerim naš rod lahko doseže mir za skupnost narodov. V tem oziru so Združeni narodi življenjskega pomena za bodočnost svobodnih narodov».

Predsednik kritizira v poročilu tiste, ki bi hoteli, da bi ZDA šle po poti izolacionizma, in pravi: Gotov sem, da bo ameriško ljudstvo zavrnilo te nasvete, ki jih narekuje glas nezaupanja. Lahko si priborimo mir, ne moremo pa si ga priboriti sami in predvsem si ga ne moremo priboriti s samo silo. Mir si lahko priborimo, samo če še dalje delamo za mednarodno pravičnost v okviru Združenih narodov».

Poročilo našteva nato ukrepe, ki so bili sprejeti za ustvaritev sistema kolektivne varnosti, in dodaja: «Vendar pa ne moremo dovoliti, da bi človeštvo vedno trpelo pod bremeni oboroževanja in napetosti, ki jih znatno povečani obrambni programi zahtevajo. Skušati moramo ne samo urediti nasprotja na miroljuben način, pač pa tudi olajšati bremena priprav za obrambo. Združeni narodi so najvažnejše sredstvo, če ne edino, za napredovanje na tej poti».

Adenauerjevi ugovori proti odgovoru na zadnjo sovjetsko noto o Nemčiji

Kancler trdi, da pomeni nova nota korak nazaj v primeri s prejšnjimi - Ugovore bodo poslali trem zahodnim vladam in zaradi tega se bo izročitev odgovora znova zavlekla

BONN, 3. — Kakor napovedano, se je Adenauer v spremstvu zunanjega ministra Hallsteina sestal danes z zahodnimi visokimi komisarji in je z njimi razpravljal o načrtu odgovora zahodnih držav na sovjetsko noto.

Kakor se je izvedelo, je Adenauer izjavil, da se z odgovorom ne strinja, in je to obrazložil v spomenici, ki jo je nocoj poslal zahodnim predstavnikom. Kanclerjevi ugovori se nanašajo na oni del besedila, ki govori o zopetni združitvi Nemčije. Adenauerjeve pripombe bodo sedaj poslali trem zahodnim vladam, zaradi česar se predvideva, da ne bo note mogoče poslati pred koncem prihodnjega tedna v Moskvo.

V dobro obveščenih krogih mislijo, da je Adenauer izjavil, da predstavlja nova nota korak nazaj v primeri s prejšnjimi notami Moskvi. Prejšnje note so namreč poudarjale, da bi konferenco štirih o nemški enotnosti lahko sklicali šele potem, ko bi se rešila sledeča vprašanja: 1. Kaj razumejo Rusi za svobodne volitve; 2. Kako mislijo Rusi, da bi bilo treba izvajati mednarodno nadzorstvo nad temi volitvami; 3. Kakšna svoboda naj se dovoli nemški enotni vladi, bodisi v notranji kakor tudi v zunanji politiki v razdobju od vsenemških volitev do podpisa mirovne pogodbe.

Po trditvah omenjenih krogov izključuje nova nota tretjo točko, o kateri bi morali razpravljati na konferenci štirih. Po mnenju Adenauerja bodo Rusi lahko toliko bolj na dolgo vlekli trajanje konference, kolikor več nerešenih vprašanj bo ostalo pred začetkom te konference. Konferenca, ki bi trajala dolgo časa, bi lahko povečala negotovost v Franciji in v Zahodni Nemčiji ter bi še bolj otežkočila ratifikacijo bonnskih dogovorov in pogodbe o evropski obrambni skupnosti.

Iran kandidira za mesto v Varnostnem svetu

NEW YORK, 3. — Iran je danes uradno postavil svojo kandidaturo za Varnostni svet. Iranska delegacija je namreč poslala ostalim delegacijam pismo, v katerem jih obvešča, da želi teheranska vlada nadomestiti Turčijo kot članica Varnostnega sveta, ko bo 31. decembra 1952 potekel mandat Turčije.

Pismo iranske delegacije poudarja, da ni bil Iran nikoli član Varnostnega sveta, medtem ko sta bila Sirija in Egipt že večkrat. Delegacija izraža upanje, da bo Libanon, ki je že postavil svojo kandidaturo za sedež, ki je določen za države Srednjega vzhoda v Varnostnem svetu, umaknil svojo zahtevo v korist Irana. Kakor je znano, je Libanon že leta 1949 umaknil svojo kandidaturo v prid Turčije.

V Teheranu uradno javljajo, da bo Mossadekova vlada odstopila v soboto 5. julija. Istega dne bo šah sprejel člane predsedstva parlamenta.

ŠOVINIZEM VELESEJMSKE UPRAVE

Pred nekaj dnevi je izšel uradni katalog mednarodnega tržaškega velesejma, ki ga je izdala uprava velesejma, sestavil pa ga je njen urad za tisk in propagando. Na zadnji strani čitamo, da sta za katalog odgovorna generalni tajnik dr. Claudio Chiaruttini in načelnik propagandnega urada dr. Doro Rinaldini.

Besedilo kataloga je natisnjeno v petih jezikih: italijanščini, francoščini, angleščini, nemščini in ceto v španščini. Na 533 straneh ni (če ne upoštevamo oglasov) niti ene vrstice napisane v slovenščini ali srbohrvaščini.

Nič nimamo proti italijanščini, francoščini, angleščini, nemščini in španščini, vendar smo mnenja, da je slovenščina vsaj enakovredna tem jezikom. Slovenščina je na našem ozemlju, v smislu točnih določil mirovne pogodbe, ki je še vedno v veljavi, enakopraven državni jezik, kot je to italijanščina. Tega bi se morala zavedati tudi uprava tržaškega velesejma!

Ne obstajajo pa samo pravni in narodnostni razlogi, ki bi morali privesti upravo velesejma do tega, da bi vključila v katalog slovenski tekst, temveč je pomen slovenščine tudi za gospodarsko življenje Trsta in zlasti za velesejem ogromen.

Spanija je slabo zastopana na velesejmu in Trst ima s Spanijo le rahle trgovski vezi, vendar so španščino vključili v uradno publikacijo. Brez jugoslovanske razstave lesa ali brez bogate kolektivne razstave v «Palači narodov» pa si velesejma še misliti ne moremo.

Omalovaževanje jezika dežele, katere razstava spada med temeljne kamne velesejma in bi brez nje zgubil velesejem svoj pomen, predstavlja grobo žalitev in je obenem odraz kratkovidne iredentistične politike, ki preveva tudi ozračje velesejmske uprave.

To pa še ni vse.

Sedmo poglavje omenjenega kataloga vsebuje, po državni pripadnosti razdeljen, seznam razstavljalcev. Na 444. strani najdemo (v poglavju napisanem v italijanščini) podjetja, ki spadajo pod suverenost Italijanske republike.

Na strani 474 zvemo, da spada «Tržaški Lloyd med italijanske družbe, saj so ga dali v poglavje, ki nosi naslov: «Italia».

V poglavje, kjer so napisane italijanske tvrdke, pa niso všteli samo tega podjetja, temveč vsa tržaška podjetja in ustanove brez izjeme in Trst sploh ne figurira samostojno v katalogu.

Preglejmo samo nekatera taka pomembnejša podjetja ali ustanove. Na 446. strani najdemo «Združenje kavarnarjev», na 447. strani «Javna skladišča, na 451. strani «Zbornico za trgovino industrijo in kmetijstvo» in CRDA!!, na 452. strani «Tržaško hranilnico», na 461. strani «Upravo tržaškega industrijskega pristanišča» in «Upravo turizma», na 460. strani firmo «Baron Economo» itd. itd.

Celo «Mutual Security Agency», t. j. specialno misijo «Uprave za vzajemno pomoč za Trst», so vtaknili pod Italijo.

S takim ravnanjem se postavlja uprava tržaškega velesejma na odkrito iredentistično stališče in trdi, da je Trst v Italiji ter da so tržaške tvrdke ter ustanove z MSA za Trst vred italijanske tvrdke in ustanove.

Prav malo se skladajo uvodne vrstice omenjenega zbornika z omalovaževanjem zaledних držav in prištevanjem tržaških firm med italijanske.

Tako čitamo v predgovoru: «Tržaško pristanišče je še vedno središče naravnega prometa zaledja — ono je obvezen prehod med kontinentom in prekomorskimi deželami». In dalje:

«Zahvaljujoč se svojemu geografskemu položaju — križišču med narodi — je bil Trst vedno poklican, da združuje vzhod in zahod. To ne samo s pomočjo zamenjave materialnih, temveč tudi duhovnih bogastev. Trst je ponosen, ker ve, da je poklican izpolniti tako plemenito nalogo. Trst jo je izpolnil vedno in jo bo izpolnjeval še v bodoče v znamenju miru ter sodelovanja med narodi».

Iredentistično vključevanje vsega tržaškega gospodarstva, vseh tržaških gospodarskih ustanov in podjetij v Italijo je v grobem nasprotju z lepimi uvodnimi besedami natisnjenimi v uradnem katalogu tržaškega mednarodnega velesejma. Groba kršitev mirovne pogodbe in slepo, bedasto zapostavljanje jezika velikega dela tukaj živečega prebivalstva in največjega udeleženca na velesejmu pač ne more prispevati k dobremu uspehu velesejma, še manj pa k sodelovanju med narodi.

S. B.

Jugoslavija naklonjena sklicanju skupščine OZN v tuniškem vprašanju

NEW YORK, 3. — Jugoslavija je odgovorila pozitivno na vprašanje arabsko - azijske skupine za sklicanje posebnega zasedanja glavne skupščine OZN v tuniški zadevi. Tako se je izvedelo iz obveščenih virov. Do sedaj se je 22 držav izreklo za posebno zasedanje, za katero je potrebno 31 ugodnih odgovorov.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, petek 4. julija
Urh, Belizar
Sonce vzide ob 4.20 in zatone ob 19.58 Dolžina dneva 15.38. Luna vzide ob 17.16 in zatone ob 0.50
Jutri, sobota, 5. julija
Ciril-Metod, Bogomila

MAČJE SOLZE ZARADI „IZGUBLJENIH KRAJEV"

Gospodarstvo goriške pokrajine lahko reši le stvarna politika, ne tarnanje

GORICA, 3. — Vse preveč pogosto je v tukajšnjih političnih in upravnih krogih govora o okrnitvi goriške pokrajine po novi politični državni razmejitvi na podlagi mirovne pogodbe. Zlasti se tega novega dejstva oklepajo kot pijanec plota šovinistično nastrojeni ljudje, ki se ne morejo privaditi, da je izgubljeno za Gorico tržišče, ki je bilo kaj ugodno za sklepanje dobrih trgovskih zvez z obsežnim zaledjem.

Le- ti ljudje često najdejo v besedah občinskih mož, ki se ob raznih sejah občinskega sveta z žalostjo spominjajo izgubljenih krajev, svoje veliko zadoščenje in morda tudi uteho pri gojitvi svojih imperialističnih apetitov.

Toda čas bi bil, da bi se goriški politiki predvsem pa gospodarstveniki enkrat za vselej postavili na stvarnejše temelje in se pričeli ravnati v skladu s sedanjimi pogoji in predvsem potrebami.

V naslednjem bomo podali nekaj številk glede razsežnosti goriške pokrajine pred razmejitvijo in po razmejitvi, njenem obdelovalnem prostoru in možnostih pridelovanja poljedelskih pridelkov.

Fašistična goriška pokrajina je merila 272.000 hektarov. Od tega je odpadlo na polja in gozdove okoli 245 tisoč ha, obdelovalnega polja pa je bilo 29 tisoč hektarov.

Od prejšnje površine je po mirovni pogodbi ostalo samo še 22.600 hektarov sedanje goriške pokrajine, ki ima 20.400 ha polj in gozdov in 11.400 orne zemlje. 22.600 ha sedanje goriške pokrajine predstavlja 8,2 odstotka celotne površine prejšnje pokrajine.

Po novi uredbi so priključili tržiško in gradeško občino k naši pokrajini in s tem dosegli povečanje goriške pokrajine. Sedaj znaša celotna površina 46.704 ha. Od tega je 34.452 ha polj in gozdov in 18.472 ha orne zemlje.

Na poljih goriške pokrajine pridelujejo koruzo, žito, sladkorno peso, sončnice, krompir; vzdržujejo tudi stalne pašnike in umetne. Velike površine uporabljajo za pridelovanje povrtnine in sadja.

Žito sejejo na 4.700 ha in ga letno pridelajo 105.000 stotov. Koruzo sejejo na 4350 ha in jo pridelajo 110 tisoč stotov. Za sladkorno peso dajejo na razpolago zelo omejeno količino prostora, in sicer samo 230 ha. Na tej površini jo pridelajo okoli 6600 stotov. Sončnice sadijo na 300 ha z letno proizvodnjo 5.100 stotov. Krompir pridelujejo na 1.250 ha z letnim donosom 85.000 stotov. Na stalnih senožetih s 7650 ha pridelajo letno 200 tisoč stotov krme, na umetnih senožetih s 4.800 ha površine pa pridelajo letno 400 tisoč stotov krme.

Pridelek sadja je precejšen. Pridelajo po 20 tisoč stotov breskev in češenj, 18 tisoč stotov hrušk in jabolk in 60 tisoč stotov zelenjave.

Kljub vojni je število živine precej poraslo. Redijo 18.500 glav goveje živine, 6.000 prašičev in 2.500 ovac in koz.

Lahko temu prištejemo načrte za namakanje gradiščansko krminskega polja, ki je podvrženo stalni suši in katerega bi bilo treba čimprej opremiti z namakalnimi napravami.

Ozemlje sedanje goriške pokrajine lahko nudi dovolj jamstev za nemoten razvoj in osamosvojitev v poljedelstvu in živinoreji. Toda oblastniki bi morali imeti pred očmi ta cilj in se truditi, da se ga čimprej uresniči in da se potem nadaljuje pot k izboljšanju življenja prebivalcev naše pokrajine in zlasti goriških meščanov.

S stalnim tarnanjem zaradi «odtrganih krajev» pa tega ne bodo nikoli dosegli.

Pasja vročina v Gorici

V senci od 34 do 40 stopinj

GORICA, 3. — Čeprav smo šele na začetku meseca julija, vendar imamo že izredno hudo vročino. Topli val, ki je zajel vso Evropo ni prizanesel niti Gorici, čeprav leži mesto ob vznožju manjših hribov.

Včeraj so na letališču namerili najvišjo temperaturo dneva v senci ob 15.30, ko je termometer pokazal 34.6.

V mestu se je živo srebro dvignilo veliko višje. Popoldne ob 2. je pokazalo 40 stopinj v senci.

Vpliv temperature se močno pozna tudi na ljudeh. V opoldanskih urah je po mestu le malo ljudi. Kdor pa ima opravke hodi v senci poslopij. Večina ljudi si v času najhujše vročine poišče najprimernejši kraj. Nekateri se doma močijo s hladno vodo, drugi pa se kopajo v Soči, ki je še vedno precej mrzla. Ugodno je seveda, v kolikor ne škoduje zdravju.

V tej pasji vročini nam res ne preostaja drugega kot da z večjo ali manjšo potrpežljivostjo čakamo, kdaj bo vreme toliko naklonjeno in nam poslalo nekaj osvežujočega dežja, ki bo koristil meščanom, še bolj pa kmetom, katerim prinaša sedanja vročina veliko sušo, ki utegne povzročiti poljedelstvu neprecenljivo škodo.

Žrtev vročine

GORICA, 3. — Zaradi občutne vročine smo imeli danes v Gorici prvo žrtev. Gre za 57-letno Rozalijo Malević vd. Krašovec iz Ul. Rabatta 19. Dopoldne je odšla na trg po opravkih, kjer se je v omedlevici zgrudila na tla. Takoj so poklicali na pomoč rešilni avto Zelenega križa, ki je nesrečnico odpeljal v bolnico Brigata Pavia, kjer so ugotovili manjše poškodbe na obrazu. Ženska je občutno krvavela iz nosa in izgubila tudi precej krvi.

Pogled na Jamlje

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA POKRAJINSKEGA SVETA

ODSTOP ZEMLJIŠČA OBČINSKI UPRAVI

GORICA, 3. — Pod predsedstvom pokrajinskega predsednika odv. Culota se je včeraj sestal upravni odbor pokrajinskega sveta. Najprej je odvetnik Culot poročal o prošnji občinske uprave, da bi ji pokrajinska uprava odstopila zemljišče, na katerem je stala bivša vojašnica «San Michele». Omenjeno zemljišče namerava občina pokloniti upravi INA-Casa za gradnjo stanovanjskih hiš. Pokrajinski odbor je sklenil prodati občini omenjeno zemljišče. Vendar so zaradi nesoglasij, ki so nastala pri določevanju cene, odločili vsak sklep v tej zvezi.

Nadalje so odborniki proučili številna vprašanja v zvezi s pokrajinskimi nameščenci in sklenili pričeti s popravljalnimi deli v nekaterih orožniških vojašnicah. Razpravljali so tudi o načrtu za postavitev ograje ob cesti Trst - Videm. Pregledali so nato nekaj prošenj za oskrbo nezakonskih otrok in umobolnih. Ob zaključku so nadalje odobrili plačilo raznih dobav ustanovam, ki spadajo pod pokrajinsko upravo in izdatek v tej zvezi v znesku 2.105.085 lir.

In begi v Jugoslavijo?

GORICA, 3. Šovinistično in kominformistično časopisje se v pisanju o Jugoslaviji popolnoma ničesar ne razlikuje, ampak tako eno kot drugo izrablja sleherni politični moment za svoje špekulativne politične namene. Vsi klerofašistični goriški listi skupaj s kominformistično «Unità» zagrabijo kot pes kost, kadar pribeži iz Jugoslavije kakšna oseba in ji takoj položijo na usta že stokrat obrabljene besede, ki v goriških klerofašističnih časopisih in v kominformističnem «Unità» često enako zvenijo.

Ni težko ugotoviti, da je namen takega pisanja predvsem samo blatiti jugoslovanski državni red, voditelje jugoslovanskih narodov, da bi pokazali kako ljudje zapuščajo Jugoslavijo in pribežijo rajše v Italijo, kjer je življenje veliko «znosnejše».

Vprašamo te šovinistične pisuhe, zakaj nikoli ne navajajo številnih primerov, ko gre za pobege italijanskih državljanov italijanske narodnosti v Jugoslavijo, ker ne morejo dalje prenašati velike bede, v katero je zašlo italijansko ljudstvo po krivdi sedanjih oblastnikov? Tudi danes smo imeli v Gorici podoben primer treh mladeničev, ki so prišli s Sicilije z namenom, da bi odšli v Jugoslavijo na delo in po zaslužek.

Ali bodo šovinistični in kominformistični pisci o tem poročali, in ali si bodo upali priznati, da so trije sicilijanski mladeniči sklenili oditi v Jugoslavijo zato, ker jim njihova domovina ni dala kruha?

KRATKA SEJA OBČINSKEGA ODBORA

ODOBRILI SO VSE OBVEZNE PRISPEVKE

GORICA, 3. — V torek zvečer je imel občinski upravni odbor pod predsedstvom župana dr. Bernardisa kratko tedensko sejo, na kateri so sprejeli številne sklepe navadnega upravnega značaja. Med drugim so odobrili vse obvezne prispevke za leto 1951, in sicer: prispevek 58.000 lir za nabavo seruma proti davici; 800.000 lir za oskrbo podvrženih jetiki; 3.800.000 lir za poslovanje laboratorija za higieno in profilakso; 2.000.000 za nezakonske otroke, ki so bili priznani samo z materine strani.

Odobrili so nadalje izdatek za preureditev napeljave za centralno kurjavo v zavodu «Oddone Lenassi». Peč za drva bodo zamenjali s pečjo za nafto. Nato so proučili načrt za izboljšanje mestnih cest s posebnim ozirom na Ul. de Torriani in Ul. Sv. Mihaela v Standrežu.

Pred zaključkom: so odborniki proučili še dnevni red prihodnje seje občinskega sveta, ki bo v torek 8. julija na gradu.

Zemljišče za nov gasilski dom

GORICA, 3. — Danes dopoldne so v prostorih odbora pokrajinskega sveta podpisali ob prisotnosti predsednika Culota in sekretarja dr. Griona sporazum o nakupu zemljišča 6 tisoč kvadratnih metrov v Ul. P. Dijakona, kjer bodo zgradili nov gasilski dom. Zemljišče bo kupila pokrajina. Odkupila ga bo za 4 milijone lir. Dražba za dodelitev dela, ki naj bo stalo 48 milijonov lir bo 9. julija v Pokrajinski palači.

Nov sedež Zveze trgovcev

GORICA, 3. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča, da je te dni preselila svoje urade iz Ul. 9. avgusta 11 na Korzo Italia 5, I. nadstr. (bivši sedež Prehranjevalnega urada - SEPRAL).

UREDITEV GORSKIH VODA velike važnosti za gospodarski dvig

Največje koristi bi imele občine Terske doline, Rezije in Kanalske doline Spletke zainteresiranih krogov na škodo prebivalstva teh krajev

Pred dnevi se je v italijanskem parlamentu zaključila razprava o osnutku zakona za uporabo gorskih voda. Čeprav bi bil zakon zelo koristen, so razpravo odnesli za nedoločen čas. Osnutek zakona bo zdaj proučevala posebna komisija in preden bo odobren bo romal skozi dolgo birokratsko mrežo. Vse kaže pa, da bo pot zelo težavna in je sploh vprašanje, če bo zakon odobren, ker se temu protivijo zakulisna igra in nasprotujoči si interesi.

Velika podjetja, ki imajo v rokah razne hidrocentrale in svoje predstavnike celo v parlamentu, stremijo za tem, da bi dobile čimvečje podpore od države. Same ne plačujejo in nimajo nobenega namena, da bi plačevale raznim občinskim upravam za uporabo vodnih šfruj, kakor je predlagal odposlanec Ceccherini, po 1600 lir letno za kilovat.

To je vsekakor zdrav in koristen predlog. Zlasti hribovske občine, ki so tako revne, bi si nekoliko opomogle s temi prispevki. Nekaj takega je že v veljavi v avtonomni Trentski pokrajini, kjer dobivajo občine že večje vsote.

Poleg tega pa bi morali razlaščenim lastnikom zemljišč kupiti enakovredna zemljišča, ker dosedanja praksa, ko prizadetemu kmetu plačajo zemljišče po smešno nizkih cenah, je zelo škodljiva in krivična.

V Beneški Sloveniji bi prišle predvsem v poštev občine Terske doline, Rezije in Kanalske doline, kakor tudi občine Tajpana, kjer ravno zdaj končujejo dela za novo hidrocentralo. Manj primerna je Nadiška dolina, pa tudi tu bi morali sčasoma nekaj urediti, čeprav v manjši meri in s primernimi bazeni. Regulacija Nadiške doline bi tudi preprečila razne poplave in občutno škodo, ki jo te večkrat povzročajo.

Izlet v Avstrijo od 14. do 17. avgusta

GORICA, 3. — Zveza slovenskih žena v Italiji vabi vse člane in prijatelje na zanimiv štiridnevni izlet v Avstrijo.

Spored izleta:

Dne 14. avgusta odhod iz Gorice ob 5.30; potovanje skozi Conegliano - Cortina d'Ampezzo - Toblach - Brenner - Innsbruck. Ob 13. pristanek v Innsbrucku za kosilo do 15. Ob 15. odhod proti Nemčiji skozi Reihentall. Prihod v Salzburg ob 19. Prenočevanje v Salzburgu.

Dne 15. avgusta odhod iz Salzburga ob 9.30, kosilo v Linzu in ob 14, odhod iz Linza proti Dunaju s kratkim pristankom v St. Poeltenu. Prihod na Dunaj ob 18. Prenočevanje na Dunaju.

Dne 16. avgusta odhod z Dunaja ob 14., kratek pristanek na Semmeringu in prihod v Graz ob 19. Prenočevanje v Grazu.

Dne 17. avgusta odhod iz Graza ob 9. uri, ob 13.30 kosilo v Raifintzu na Vrbskem jezeru (Woerther See), ob 15. odhod v Vrbo (Velden), ob 15.30 prihod v Vrbo (Velden) in pristanek do 18. Prihod v Gorico okrog 23.30.

Prijave sprejemajo na sedežu Prosvetne zveze v Ul. Ascoli 1 do vključno 14. julija.

Vožnja z avtobusom stane za izletnike z osebnim potnim listom 4500 lir. Izletniki, ki nimajo osebnega potnega lista bodo morali nevedeni ceni vožnje priložiti še 1000 lir za kolektiven potni list.

KINO

VERDI, 17: «Pustolovec iz Malezije», R. Richardson.
VITTORIA, 17: «Sem ljubila izobčenca», J. Garfield.
CENTRALE, 17: «Prišlec z daljnjih krajev».
MODERNO, 17: «Strah v Cantervillu», C. Laughton in R. Joung.
ESTIVO, 21: «Dnevnik vaškega župnika».

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob **Leopolda Doljaka** je družina Viatori darovala 2000 lir sirotišču «Oddone Lenassi», 2000 lir sirotišču Contavalle in 2000 lir zavetišču sv. Jožefa.

OB PRAZNIKU ČEŠENJ V TARČENTU

Potrebni so nujni ukrepi oblasti za zatiranje škodljivca, ki ogroža sadno drevje

Pred leti so izvažali češnje v Nemčijo, Avstrijo, Dansko, Poljsko itd. - Razne prireditve v nedeljo v Tarčentu, tekmovanja in nagrade

V nedeljo bo v Tarčentu tradicionalni praznik češenj, ki so ga uvedli že pred 15 leti in ima vsakokrat velik uspeh. Tarčentske češnje so znane daleč v tujini, kamor so jih vsako leto izvažali v velikih količinah.

Gojitev češenj je zelo razširjena v vsej okolici Tarčenta, posebno pa ob vznožju gričev Terske doline. Glavno središče je namreč v bivši slovenski občini Čižerje, ki so jo pred tridesetimi leti priključili tarčentski občini. Mnogo češenj imajo tudi v slovenskih vaseh nemške občine, namreč v Romandolu in Vizontu, v katerih je približno deset tisoč dreves.

Pridelek češenj je zadnja leta zelo ogrožen od češnjeve mušice. Zato lahko računamo, da znaša pridelek le okrog 4.000 stotov, kar je znatno manj kot pred leti. Letos pa je vrhu tega povzročila veliko škodo tudi toča.

Prav zaradi mušice je sedaj izvoz v Nemčijo, Avstrijo, Dansko, Poljsko in v druge države zelo skrčen in gre skoraj ves pridelek le za destilacijo, tako da celokupni izkupiček ne znaša več kot deset milijonov lir.

Zaradi ogromne škode našemu sadjarstvu in splošnemu gospodarstvu, saj je skoraj ukinjen izvoz v tujino, bi bilo nujno treba uničiti škodljivca. Toda pristojne oblasti se tega ne zavedajo, ali pa se zgubljajo v birokratski mreži in niso napravile v tem pogledu še skoraj nič. Letos celo namigujejo, da so vsega tega krivi kmetje sami, češ da so se bali, da bodo zgubili pridelek sena, če bodo škropili sadno drevje.

In tudi če bi bilo to res, kar nočemo verjeti, nosijo kljub temu odgovornost oblasti in razni strokovnjaki, ki niso znali prepričati kmetovalce in sadjarje, pač pa so že pred leti večkrat zatrjevali, da bo mušica zginila sama.

Ob prazniku češenj v Tarčentu bo tudi več tekmovanj za najlepši voz in najlepšo izložbo, kulturne prireditve, športne tekme in zabava.

Zalni sprevod na pogrebu tov. Leopolda Doljaka

Zveza pekov o novi ceni kruha

GORICA, 3. — Včeraj so se na novem sedežu Zveze trgovcev na Korzu Italia 5, I. sestali goriški peki.

Seji je predsedoval predsednik Zveze pekov Stefan Hojak in na njej so razpravljali o novi ceni kruha, ki jo bodo morali uvesti zaradi poviška cene moki.

Prošnje za namestitev otroških vrtnaric

GORICA, 3. — Goriško županstvo obvešča vse otroške vrtnarice, da morajo vložiti prošnje za namestitev v občinskih otroških vrtcih v šolskem letu 1952-53 na občinski protokolni urad najkasneje do 31. avgusta t. l.

Prošnji je priložiti sledeče dokumente:

1. potrdilo o italijanskem državljanstvu;
2. zdravniško spričevalo, ki ga mora izdati občinski zdravnik;
3. družinski list;
4. šolsko spričevalo;
5. službeno potrdilo;
6. morebitne dokumente o preferenčnih kvalifikacijah.

Zdravniško spričevalo in potrdilo o državljanstvu sta lahko izstavljena največ tri mesece pred vlogo prošnje.

Vrtnarice, ki so že poučevale v šolskem letu 1951-52, morajo priložiti prošnji samo zdravniško spričevalo.

Prositeljice morajo v prošnji navesti, če prosijo za namestitev na otroških vrtcih s slovenskim učnim jezikom.

Prepovedan ribolov v Soči

GORICA, 3. — Goriški prefekt je z odlokom od 26. junija 1952 štev. 1.0607/III prepovedal ribogojstvo v Soči, in sicer v predelu od jeza pri Majnicah do mosta v Pierisu.

Nadalje je z odlokom od 1. julija 1952 prepovedal ribolov v Soči z vsakim drugim sredstvom, razen s trnkom.

Agenti javne varnosti so dolžni skrbeti za izvajanje omenjenega odloka.

Prispevajte za KULTURNI DOM

"Desetnica Alenčica" v Standrežu

Otroška igralska družina v Standrežu vabi vse Slovence, ki niso imeli prilike prisostvovati prvemu nastopu, na ponovitev pravljične igre v štirih dejanjih «Desetnica Alenčica», Igro bodo ponovl v nedeljo 6. julija v Standrežu na odru letnega gledališča.

Otroška igralska družina vabi občinstvo, naj bo točno, da se predstava ne bo preveč zavlekla.

Prodaja vstopnic na sedežu Prosvetne zveze v Ul. Ascoli 1 vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18. in pri blagajni v nedeljo od 16. dalje.

S koso si je prerezal prste

GORICA, 3. — Včeraj zjutraj je 62-letni Micheloni Franc iz Ločnika šel za ranega jutra kosit na nek svoj travnik. Z delom je končal še predno je začela pritiskati vročina. Spravil je koso in se odpeljal s kolesom proti domu. Toda med potjo mu je zapuščen kos železne žice zašel med špice sprednjega kolesa. Micheloni, ki je z eno roko nosil koso ni mogel obdržati ravnovesja in je nevarno padel na tla. Pri padcu je z desno roko podrsel po rezilu kose in se urezal v prste.

Rešilni avto Zelenega križa je Michelonija pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so mu obvezali ranjeno roko. Ozdravel bo v dvanajstih dneh.

Zlomljeno rebro zaradi slive

V mestno bolnico so včeraj sprejeli 61-letno Marijo Grašič iz Ul. Rabatta 17. Grašičeva, ko je šla včeraj dopoldne po opravkih v mesto je pred glavno pošto nevede stopila na slivo, ki jo je kak brezvestnež vrgel na pločnik, in padla na tla. Po padcu je s pomočjo mimoidočih vstala in po nekaj trenutkih lahko nadaljevala svojo pot. Toda ponoči so žensko prebudile hude bolečine v prsnem košu. Danes zjutraj so jo domači pripeljali v mestno bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima zlomljeno rebro. Ozdravela bo v štiridesetih dneh.

Oddaja stanovanj INA-Casa

GORICA, 3. — Po posredovanju deželnega inšpektorja INA-Casa je včeraj uprava te ustanove v Gorici končno izročila 30 stanovanj v hišah, ki so jih zgradili v Ul. Ristori in v Ul. Zara.

Kar se tiče gradnje stanovanj INA-Casa v Ul. Brigata Pavia je deželni inšpektor INA-Casa zagotovil, da bodo v približno enem mesecu končali z delom in nato izročili upravičencem stanovanja.

Izlet SPD

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi v nedeljo 6. julija t. l. izlet na Mariano (Amariana) m 1906, ki je eden najbolj zanimivih karnskih vrhov. Njen piramidski vrh, podoben našemu Krnu, se ponosno dviga nad Tolmezzom in nudi krasen razgled na vse Karnske in Dolomitske Alpe, ter je zelo bogat z alpsko floro.

Odhod z avtobusom s Travnika v soboto 5. julija t. l. o polnoči. Vpisovanje sprejema Darko Suligoj - urar na Travniku, samo do četrtka 3. julija zvečer. Ljubitelji planinskih lepot, ne zamudite te lepe prilike!

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Pomen mednarodne razstave lesa za poživitev lesnega prometa skozi tržaško pristanišče

Bogato in okusno prikazano lesno bogastvo in lesna industrija Jugoslavije, medtem ko je avstrijski del razstave skromnejši Kvalitetni izdelki domačih obrtnikov - Razstava eksotičnega dragocenega lesa

Osrednjo zanimivost tržaškega velesejma predstavlja letos prva mednarodna razstava lesa. To je razumljivo, saj je bil Trst vedno važna izvozna luka za les in proizvode iz te dragocene surovine in lahko rečemo, da spada trgovina z lesom med vogalne kamne tržaškega gospodarstva.

Mednarodna razstava lesa je nameščena v paviljonu «B», t. j. v drugem paviljonu na levo od vhoda.

Na razstavi prevladujeta dve državi: Jugoslavija in Avstrija najpomembnejši izvoznici lesa preko Trsta.

Jugoslovansko razstavo so organizirala podjetja «Slovenija les», «Export drvo» in «Sipad». To so velika grosistična podjetja, ki izvažajo na račun številnih manjših proizvajalcev. Vendar so na velesejmu neposredno zastopana tudi številna manjša podjetja kot n. pr. tovarna športnih potrebščin «Elan», tvornice pohištva in slične.

«Slovenija les» je v Trstu že znana in uveljavljena tvrdka in izvaža vse vrste slovenskega lesa — predvsem mehek les iglavcev in gotove proizvode. Prav tako je na tržaškem tržišču dokaj poznana zagrebška «Export drvo» ustanovljena januarja 1948. leta. Tudi to republiško podjetje izvaža mehak les iglavcev, vendar je njegova specialiteta (po kateri je zaslovelo po vsem svetu) visoko kvalitetni slavonski hrast in ostali listovci kot bukev, jesen, brest, javor itd. Seveda izvaža tudi «Export drvo» gotove izdelke kot furnir, lesno galanterijo, pohištvo in drugo.

S pohištvom se postavlja tudi tvornica «Stjepan Sekulić» iz Nove Gradiške, ki razstavlja tapizirano spalnico, predmet masovnega izvoza v Anglijo.

Že površen ogled jugoslovanske razstave lesa nam dokazuje velik trud, ki so ga vložili razstavljalci za čim lepšo estetsko lice. Tudi nestrokovnjaku privlačujejo pogled različne vrste originalno razstavljenih desk, furnirjev, lesene galanterije, športnih potrebščin in drugih številnih kvalitetnih lesnih proizvodov.

Avstrijci so se predstavili nekoliko skromnejše in pogrešamo podrobnejši prikaz vseh raznovrstnih kvalitet avstrijskega lesa. Obiskovalci pa se zelo radi ustavljajo pri modelih različnih montažnih hiš katere izvaža Avstrija v velikem obsegu v Avstralijo. V osrednjem delu paviljona razstavljajo nekatere tržaške tvrdke zelo okusno izdelano pohištvo. Med njimi vzbuja pozornost izredno kvalitetno izdelano pohištvo tvrdke «Pangos». Poleg pohištva je v sredini paviljona tudi nekaj najnovejših strojev za obdelovanje lesa.

Obiskovalci običajno skoraj ne opazijo dveh karakterističnih razstav eksotičnega lesa. Na stenah prikazujeta Guatemala in Brazilija različne vrste dragocenega lesa, katerega rabijo za notranjo opremo ladij in ostalih raskošnih prostorov. Kljub temu, da je udeležba ten dveh držav za enkrat še dokaj skromna, pa je vseeno korak naprej, ker je Trst po prvi svetovni vojni a zlasti po drugi skoraj popolnoma izgubil iz svojih rok promet z redkimi vrstami lesa. Upajmo, da bo velesejem pripomogel do ponovne oživitve tega važnega prometa.

Včeraj je obiskal v spremstvu svoje soproge tržaški velesejem Abd El Aziz Badr Bey egiptovski poslanik v Rimu. Poslanika je sprejel predsednik velesejma ing. Scopinio ki ga je spremljal po paviljonih. Poslanik se je ustavil daljši čas v paviljonu CRDA, kjer je v razgovoru poudaril vezi med Egiptom in tržaškimi ladjedelnicami.

Prav tako je včeraj obiskal velesejem generalni direktor oddelka za obrtništvo rimskega ministrstva dr. Sartoli.

Upravo tržaškega velesejma smo vprašali, če bodo proti koncu velesejma znižali vstopnino, oziroma če bodo vpeljali vsaj za en dan minimalne cene za vstop. Predstavniki uprave zanikajo vse slične vesti in izjavljajo, da bo veljala vse do konca velesejma sedanja vstopnina, t. j. 200 lir na osebo

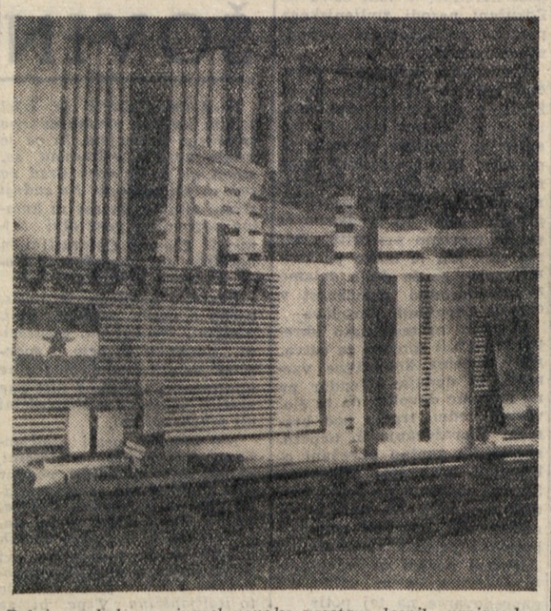

Delni pogled na jugoslovansko razstavo lesnih proizvodov

Sindikalne beležke

Dveurna protestna stavka lesnih uslužbencev. — Tiskarski delavci in grafičarji zaostrili svojo borbo. — Tudi položaj v tržaškem Arzenalu se ni izboljšal.

Včeraj od 10. do 12. ure je bila protestna stavka uslužbencev za predelavo lesa, ki se že dolgo časa borijo, da bi izboljšali svoje delovne pogoje. Že pred časom so sindikalne organizacije stopile v stik z delodajalci, da rešijo sporno vprašanje, toda vse zaman. Lesni uslužbenci so zato sklenili zaostriti svojo borbo ter odločneje zahtevati uresničitev svojih zahtev.

* * *

Še vedno se nadaljuje borba tiskarskih delavcev in grafičarjev, ki so pred dvema dnevoma stopili tudi v enourno protestno stavko. Kljub stavki niso delodajalci spremenili stališča do upravičenih zahtev svojih uslužbencev. Kot vse kaže se bo začeto stavkovno gibanje zaostrilo.

* * *

Tudi uslužbenci tržaškega Arzenala, ki so že več časa v stavkovnem gibanju so v teku včerajšnjega sindikalnega zborovanja sklenili, da zaostrijo svojo borbo ter še odločneje postavijo vodstvu ladjedelnice svoje zahteve. Na zborovanju so delavci obsodili stališče vodstva ladjedelnice ki je že dvakrat izjavilo svojo pripravljenost sprejeti pogoje svojih uslužbencev nato pa je brez vzrokov svoje stališče spremenilo ter upravičene predloge odbilo.

ING
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE
V soboto, 5. julija 1952 ob 21. uri gostovanje v PLAVJAH (na prostem)
z Goetzovo dramo
DEDINJA
V nedeljo, 6. julija 1952 ob 21. uri gostovanje v PLAVJAH (na prostem)
z Držičevo komedijo
DUNDO MAROJE

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
«Adria Express» priredi IZLET 12. IN 13. JULIJA
na Bled
v Bohinj
19. IN 20. JULIJA
v Opatijo
Bovec
Trento
Odhod iz Trsta v soboto popoldne in povratek v nedeljo zvečer.
20. JULIJA
v Črni vrh
Ajdovščino
Postojnsko jamo
Poreč
Vpisovanje do 5. julija pri Adria Express

PERSPEKTIVE JUGOSLOVANSKO ITALIJANSKIH ODNOSOV

Vsi, ki so z zanimanjem spremljali razvoj odnosov med Italijo in Jugoslavijo v teh zadnjih časih, se upravičeno sprašujejo, kaj nam bo prinesla bližnja prihodnost. Zanimanje, ki vlada za to vprašanje med množicami v Jugoslaviji in Italiji in tudi tistih drugih dežel, ki slede mednarodnemu političnemu položaju, je razumljivo. Nič čudnega ni, da je bilo isto vprašanje postavljeno v različnih krajih in da se veliko število ljudi trudi, da bi našlo zadovoljiv odgovor.

Odgovoriti na to vprašanje glede bodočnosti po raznih špekulacijah brez osnov, bi bilo relativno lahko, toda to bi tudi dokazovalo popolno pomanjkanje resnosti. Skromnejša, toda neprmerno resnejša naloga opazovalca mednarodnih dogodkov je, da potegne iz dogodkov tiste elemente, ki bi mu omogočili — v merilu, ki je najbolj možno — presojati, v kakšnem smislu se bo usmeril razvoj.

Povojni jugoslovansko-italijanski odnosi, ne smemo pozabiti, se razume, da tvori problem Trsta del teh dogodkov, nam dajejo dovolj elementov, da ugotovimo samo bistvo problema, ki se nam stavlja danes po teh odnosih.

Če primerjamo sedanje odnose med Italijo in Jugoslavijo s stanjem, ki je vladalo pred prvo svetovno vojno in v dobi med obema vojnama, vidimo, da so nastale bistvene spremembe zaradi vzhodnega ozemlja Jadrana. Do konca prve svetovne vojne je bilo vse jugoslovansko Primorje in vzhodni del Jugoslavije pod tujo oblastjo avstroogrske monarhije, ki je bila pripravljena zaradi krize, v katero jo je potisnil izbruh vojne, odstopiti pomembne dele jadranske obale, tako da bi prebivalstvo teh predelov služilo v zameno za italijansko sodelovanje v vojni. Po vojni je bila stara Jugoslavija zgrajena na zmotnih in šibkih osnovah ter je ostala zaradi notranjih nasprotstev nerešena. Vladajoči krogi so bili odvisni od pomoči tujcev in tako so postavljali deželo v odvisnost določenih velikih sil.

Tako v eni kot v drugi zgodovinski dobi je hotela Italija uresničiti svoje ekspanzionistične težnje nad vzhodno jadransko obalo, ne da bi računala s hotenjem in pravicami prebivalstva, kateremu so ti predeli pripadali kot njihovo nacionalno ozemlje. Londonski pakt, zaključen leta 1915, je dal Italiji pravico skoro nad vso vzhodno obalo in to samo po tajnem sporazumu med Italijo in Antanto, ki je obvezoval Italijo, da vstopi v prvo svetovno vojno. Rapalska pogodba je bila podpisana pod pritiskom velikih evropskih sil na vlado stare Jugoslavije, ki je žrtvovala celo nacionalne interese, da bi lahko utrdila svojo oblast. Tedaj je nad polovico milijona Slovencev in Hrvatov prišlo pod italijansko vladavino. Med drugo svetovno vojno je Italija skušala znova uresničiti svoje težnje in to po dogovoru delitve Jugoslavije, ki je bilo sklenjeno med Hitlerjem in Mussolinijem.

Na kratko smo tu orisali ozadje, na katerem so se razvijali odnosi med Italijo in Jugoslavijo po vojni. Resnični jugoslovansko-italijanski odnosi so se začeli v tej zgodovinski dobi, ali bolje, s prvo bitko narodnoosvobodilne vojne v letu 1941.

Značilnost sedanjih odnosov je predvsem v dejstvu, da se pojavlja Jugoslavija prvič kot popolnoma neodvisna dežela. V pogajanjih z Italijo nastopa ne samo kot formalni partner, temveč kot resnični branilec vseh pravic svojega ljudstva, ki obenem izraža tudi voljo ljudstva. V nasprotju s stališčem dunajske vlade v letih 1914 in 1915 ter vlade stare Jugoslavije, današnja jugoslovanska vlada nima teh pokrajin za predmet, s katerim bi uresničila politične nakane v Londonu, Rimu ali drugod, temveč jih ima za nedeljive dele nacionalnega ozemlja, ki ne smejo postati predmet nobenega mešetarjenja.

Medtem ko je prišlo do tako globokih zgodovinskih sprememb vzhodnega Jadrana, ni v Rimu opaziti prav nobene bistvene spremembe v odnosih do pretenzij na ozemlje, «mare nostrum». Zaradi tega je lahko razložiti dejstvo, da neofašisti in vse druge italijanske politične stranke uganjajo v bistvu enako politiko ekspanzije proti Jugoslaviji.

Italijanska diplomacija si je neprestano prizadevala, v dobi po drugi svetovni vojni, da bi obšla vse izpremembe, ki so nastale v Jugoslaviji zaradi narodnoosvobodilne vojne. Ti napori so bili in so še danes usmerjeni, ob strani nekaterih velikih sil, v poskuse, da bi bila zgodovina obnovljena in da bi bilo še enkrat potrjeno, da so odnosi z Jugoslavijo urejeni na osnovi «sporazuma», ki je bil sklenjen proti Jugoslaviji in brez njene dejanske prisotnosti.

Ker so znani dvostranski razgovori med predstavniki Jugoslavije in Italije glede tržaškega vprašanja, je že to dovolj, da potegnemo zaključek: Italija ni vodila teh razgovorov z resnično željo, da bi bil dosežen sporazum. Dovolj je, če spomnimo na dejstvo, da so v presledkih, ki so ločili pogajanja, uprizarjali divjo protijugoslovansko gonjo in intenzivno diplomatsko aktivnost v Washingtonu, Londonu in Parizu. Ta aktivnost ni bila brez določenega uspeha. Italija je bila videti uslišana s tripartitno deklaracijo in z zagotovitvami, ki so bile obnovljene s podpisom te deklaracije. Doživela je tudi londonsko konferenco v letošnjem aprilu.

Razgovori, ki jih je vodila z Jugoslavijo v presledkih med ofenzivami diplomatske propagande, so napravljali vtis, da je šlo pri njih bolj za preiskovanje, da bi spoznali, do katere točke bodo te ofenzive Jugoslavijo «omehčale», kot pa za težnje, da bi prišlo do nekega sporazuma. Toda če presojamo po dogodkih, je morala rimska vlada priti vsakokrat do zaključka, da so bile te «topniške priprave» nezadostne. Igra se je ponovno začela, in po relativno mirnem razdobju je izbruhnil nov, negotov iredentistični napad, ki je šel od De Gasperija pa do zadnjega italijanskega fašista in kominformista.

Redno ponavljanje teh negotovih poslabšanj odnosov, kakor tudi oblik, katerih se poslužuje italijanska vlada v protijugoslovanski gonji, je ustvarilo tak položaj, ki ga poznamo pod imenom — hladna vojna.

Značilnost v tej taktiki ni samo težnja izvajati direkten pritisk na Jugoslavijo in napraviti vse, kar je možno, da bi ta pritisk podprle velike sile, temveč tudi izzvati nasprotja med Jugoslavijo in velikimi zapadnimi silami, da bi tako oslabel, zaradi razširitve sporov, mednarodni položaj Jugoslavije.

Vprašanje poznejšega razvoja jugoslovansko - italijanskih odnosov se omeji torej na vprašanje, do kdaj se bo ta taktika lahko nadaljevala in do kakšnega rezultata lahko privede.

Kar zadeva «omehčanje» Jugoslavije, rezultat ne more biti drugačen, razumljivo, kot enak ničli. Glede odnosov, ki vladajo med Jugoslavijo in velikimi silami, lahko trdimo, po dosedanjih izkušnjah, da slone na dovolj trezni in pametni osnovi in da jih zato ni mogoče omajati s spletkami take vrste.

Poleg vsega tega vzbujajo rimske akcije negativen mednarodni učinek v smislu poslabšanja nezaželenega spora brez vsake koristi. Deluje tudi kot bumerang na razvoj notranjega položaja same Italije, ki od meseca do meseca, od leta do leta zaznamuje stalno nazadovanje.

Mogoče ni daleč trenutek, ko bodo rimski politiki razumeli, da so spremembe, ki so nastale na ozemlju vzhodnega Jadrana, resnega značaja in da jim ne kaže drugače, kot postaviti odnose z Jugoslavijo na nove in aktualne osnove. Od tistega trenutka, se razume, bo treba črtati z dnevnega reda ekspanzionistične načrte do Balkana in končati z iredentističnim neredom.

Toda če ni ta trenutek blizu, bomo lahko prisostvovali novim obdobjem pomirjenja in naraščanja napetosti, ki ne bodo mogla dati drugačnega rezultata kot škodo splošni stvari miru v Evropi ter zastrupiti tudi za bodočnost politično ozračje v Italiji. Ključ tega položaja pa je torej v Rimu.

(Iz «Mednarodne politike», Beograd)

USPEH JUGOSLOVANSKE INDUSTRIALIZACIJE

Nova velika tovarna rotacijskega papirja v Vidmu pri Krškem

V Vidmu pri Krškem so dogradili veliko tovarno rotacijskega časopisnega papirja. Prav te dni pa so bila končana pogajanja z inozemskimi podjetji glede dobave celotne strojne opreme za to tovarno.

Z razvojem socialističnih družbenih odnosov se je po osvoboditvi začela močno dvigati potrošnja papirja za kulturne in gospodarske potrebe, kar je Slovenijo postavilo pred težavne probleme. Jugoslovanska proizvodnja papirja že pred vojno ni bila zadostna, tako da je bil potreben precejšen uvoz papirja, zlasti časopisnega. Po vojni so domačo proizvodnjo papirja sicer povečali, tako da se je zadnja leta gibala na višini 5600 do 5700 vagonov (od tega 3300 do 3500 vagonov v Sloveniji) nasproti 4700 vagonom v letu 1938, toda potrebe so še bolj naraščale. Zato so morali potrošnjo papirja omejevati, zlasti zadnja leta, ko so bile uvozne možnosti omejene ne le zaradi razpoložljivih deviznih sredstev, marveč tudi zaradi hude stiske za papir, ki je nastopila na svetovnem trgu. Razen tega se je po osvoboditvi pridružila še potreba večjega uvoza celuloze, ker je bila med vojno docela uničena velika tovarna celuloze v Drvaru v Bosni, ki je prej dajala daleč nad polovico celotne jugoslovanske proizvodnje celuloze.

Zato je bila prva skrb razširiti obstoječe tovarne celuloze in zgraditi novo. Z zgraditvijo tovarne celuloze v Prijedoru, ki pa še ne obratuje z vso zmogljivostjo, in z rekonstrukcijo tovarn v Sloveniji, ki dajejo sedaj še enkrat več celuloze kakor pred vojno (okrog 1900 vagonov), je naposled uspelo dvigniti celotno proizvodnjo celuloze na 3150 vagonov, kar skoraj ustreza predvojni proizvodnji in tako Jugoslaviji celuloze ni treba več uvažati, ampak jo sedaj celo izvaža.

Leta 1950 je uvozila Jugoslavija 2346 vagonov papirja, od tega 1213 vagonov rotacijskega časopisnega papirja in 673 vagonov natronskega papirja oziroma natronskih vreč (za cement, umetna gnojila, kemikalije itd.). Zato so se odločili zgraditi dve veliki tovarni: v Maglaju v Bosni že grade tovarno natronskega papirja s proizvodno zmogljivostjo 2400 vagonov sulfatne celuloze oziroma 2200 vagonov natronskega papirja, v Vidmu pri Krškem pa tovarno časopisnega rotacijskega papirja za letno proizvodnjo 2000 vagonov.

VIDEMSKA TOVARNA BO STALA DVE IN POL MILIJARDE DINARJEV

Prva pripravljalna gradbena dela za tovarno rotacijskega papirja v Vidmu so se začela že lani, vendar se niso mogla hitreje razvijati, ker za novo tovarno še ni bila zagotovljena strojna oprema. Zdaj je ta ovira odpadla, ker je oprema v celoti naročena.

Novo tovarno gradijo neposredno ob obstoječi tovarni celuloze, ki jo bodo še povečali. Lani so začeli predvsem graditi 16 stanovanjskih zgradb, ki bodo letos v glavnem dokončane, in vodovod, ki bo služil tudi prebivalcem Vidma in Krškega. Prihodnji mesec bodo začeli graditi tiste tovarniške objekte, ki niso navezani na opremo iz inozemstva, v jeseni pa tudi gradnjo vseh ostalih objektov, zlasti glavnega objekta za papirni stroj s skladiščem za papir, čistilnice in sekalnice za les, brusilnice in pripravljalnice za papirno maso. Razen tega pa se bodo začela tudi dela za povečanje kalorične centrale v tovarni celuloze. Celotni stroški za zgraditev tovarne in njeno opremo bodo znašali okrog 2.500 milijonov din; od tega bo odpadlo 1.150 milijonov na gradbene stroške, 1.350 milijonov pa je stala strojna oprema, ki je po večini naročena v Zahodni Nemčiji. Vse tehnološke projekte za tovarno in nabavo opreme so izdelali v podjetju «Papirinvest» v Ljubljani.

Proizvodni proces v podjetju bo do skrajnosti racionaliziran. Že v skladišču lesa, ki bo obsegalo 80.000 kv. metrov, bo ves transport urejen praktično in enostavno. Les bodo transportirali na skladišče in s skladišča v tovarno po transportnih kanalih s tekočo vodo. Skozi to skladišče bo šlo na leto okrog 114.000 kub. metrov brusnega in celuloznega lesa. Zato bo tovarna imela svoj ranžirni kolodvor. Za čiščenje brusnega in celuloznega lesa je določen najsodobnejši postopek, ki bo omogočil zmanjšanje odpadka pri čiščenju od običajnih 8 na 2% in s tem bo letni prihranek okrog 6000 kub. lesne mase. Moderno opremljena brusilnica bo dala 17.000 ton najfinejše lesovine, ki je glavna surovina v proizvodnji rotacijskega papirja.

Racionalno in ceneno izdelavo papirja pa bo omogočil predvsem velikanski papirni stroj, ki bo dolg 120 m in bo v obratu podnevi in ponoči s tremi izmenami. Vsako minuto bo dal ta stroj 350 m dolg trak papirja v obrezani širini 4.15 m, medtem ko daje največji papirni stroj v Vevčah, ki je namenjen proizvodnji srednjefinega papirja, na minuto le 125 m v obrezani širini 2.10 m (zato je proizvodnja rotacijskega papirja na tem stroju razmeroma draga). Kakor rečeno bo tovarna v Vidmu izdelovala na leto 20 tisoč ton rotacijskega papirja, kar bo v prvi dobi dovolj za potrebe vsega jugoslovanskega tiska in Jugoslaviji tega papirja ne bo treba več uvažati. Papirni stroj pa bo zgrajen za največjo zmogljivost 30.000 ton, tako da bodo tovarno po potrebi lahko še razširili za večjo proizvodnjo.

Tudi v obstoječi tovarni celuloze, ki se bo z novo tovarno združila v eno podjetje, ne bo ostalo vse pri starem. Proizvodne naprave za celulozo bodo razširili in izpopolnili. Tovarna bo dobila še en kuhalnik za celulozo, tako da se bo proizvodnja celuloze povečala od sedanjih 950 na 1.450 vagonov letno (tudi za tovarno celuloze v Goričanah je naročen nov kuhalnik, ki bo omogočil povečanje proizvodnje na 1.350 vagonov). Zelo pomembna pridobitev tovarne bo tudi nov obrat, v katerem bodo iz odpadne sulfitne lužnice, ki sedaj odteka v Savo, pridobivali špirit (etilni alkohol), in sicer do 2.600 litrov dnevno. To lužnico pa bodo razen tega izkoriščali za pridobivanje krmilnega kvasa, ki je posebno izdatno beljakovinasto krmilo za živino. V tovarni bodo zaradi varčevanja s smrekovino začeli izdelovati tudi bukovo celulozo, sicer pa bo ta celuloza namenjena tudi projektirani tovarni umetne svile in celulozne volne, ki naj bi jo zgradili nekje v bližini Novega mesta.

Tovarna v Vidmu je uvrščena med ključne objekte, kar je razumljivo, saj ima to podjetje ključni pomen za ves bodoči razvoj in napredek jugoslovanskega tiska, ki poslej ne bo več odvisen od dobav papirja iz tujine. Ker je dobavni rok za papirni stroj razmeroma dolg, bodo prvič lahko tiskali dnevnike na videmskem rotacijskem papirju v začetku leta 1955, proizvodnja lesovine pa se bo začela že prej.

(Po «Slov. poročevalcu»)

Morske globine - kraljestvo rib

Ribicam se obeta lažje življenje - Rastlinstvo sega do 200 m globine, živalstvo do 1000 m - Kako merimo globino morja - Ali bo človeštvu zmanjkalo hrane?

Že večkrat v zgodovini smo naleteli na posamezne, a na srečo redke znanstvenike, ki so bili v strahu, da bo človeštvu na zemlji zmanjkalo hrane, ker se prenaglo množi. Res je sicer, da se prebivalstvo sveta množi z neverjetno brzino v primeri s prejšnjimi dobami, toda istočasno je tudi res, da so rezerve hrane v svetu tako velike, da ne nam niti še mnogim, mnogim bodočim generacijam v svetu ne bo zmanjkalo hrane, najverjetneje, da hrane ne bo primanjkovalo nikoli.

Predvsem moramo vzeti v poštev, da so v svetu še velikanski predeli, ki še nikoli niso bili izkoriščani, drugič, da povprečna proizvodnja s stalnimi tehničnimi pripomočki ter intenzivnejšim obdelovanjem narašča, tretjič pa, da ima naša zemeljska obla še toliko rezerv, da jih zlepa ne bo konec.

Aparat za ugotavljanje rib v globini.

Kar se poslednjih tiče, nam nudi morje doslej gotovo največ in najbolj gotovih zalog. Znano je, da se zanimajo posamezni znanstveni inštituti z razkrajanjem morske vode, iz katere hočejo pridobivati razne hranljive snovi. Baje so v tem že uspeli, toda nas trenutno to ne zanima toliko, ker nam morje nudi za sedaj še dovolj hrane v obliki najraznovrstnejših rib in morskih živali.

Prepričan sem, da bi me marsikateri ribič pošteno oštel, ko bi mu rekel, da nam morje «nudi» ribe, ko pa mora on prebdeti toliko noči ter prestati toliko naporov ter hudega, da iztrga morju nekaj stotov rib na leto.

Toda v tolažilo njemu in tudi nam vsem lahko danes mirno trdimo, da bo tudi za ribiče v bodoče življenje mnogo lažje. Že danes se življenje sodobno opremljenega ribiča ne da primerjati z življenjem ribiča v pretekli dobi, toda z izsledki moderne znanosti ter tehnike bo ribičem življenje še olajšano, človeštvo samo pa bo s tem pridobilo mnogo več hrane.

Do pred nekaj leti je tudi v znanosti veljalo mnenje, da živijo ribe samo ob obalah zemlje ter v relativno plitvih vodah ter da je lov na širokem morju nesmisel in da se iz morja lahko izvleče le določena količina rib, ne da bi se s tem spravilo v nevarnost bogastvo morja. Ta trditev se je osnovala na naslednjih trditvah.

Navadno ob ladjah, ki so plule po širokem morju, niso opažali večjih tropov rib. To se razlaga s tem, da plovejo ladje s preveliko brzino, da bi jim tropi rib lahko sledili daljšo dobo. Kar se pa tiče trditve, da riba ne živi v velikih globinah, je veljalo splošno mnenje, da je ribja konstitucija prešibka, da bi vzdržala pritisk, ki ga srečamo v večjih globinah.

Obe trditvi sta bili pred nekaj leti ovrženi. Prvo trditev je ovrgla skupina znanstvenikov, ki je z znanim splavom «Kon-Tiki» ali «Sončni Tiki» preplula celih osem tisoč kilometrov dolgo pot iz Južne Amerike do Polinezije ter se vso pot hranila skoraj izključno z ribami, ujetimi med plovbo. Zanimivo je pri tem to, da je «Sončni Tiki» plul po Tihem oceanu ter po popolnoma «samotnih» krajih, namreč tam, koder ni plovnih linij, saj ni v vsej svoji dolgi 100 dni trajajoči poti srečal niti ene ladje ali celo čolna, dokler ni prišel na cilj. Poleg tega so znanstveniki ves čas imeli najrazličnejše vrste rib stalno na razpolago.

Kar se pa tiče trditve, da v večjih globinah ni rib, ne drži. Z modernimi tehničnimi pripomočki, namreč z globinskimi fotografijami ter s posebnimi zvočnimi aparati so dognali, da se rastlinski svet zares konča že pri dve sto metrih globine, medtem ko zasledimo ribe ter razne druge morske živali tudi v globini tisoč in celo več metrov.

Znanstvenika W. Beebe ter O. Barton sta se v posebnem aparatu, tako imenovani batisferi ali globinski krogli, potopila v globino 923 metrov ter ugotovila, da živi v teh globinah razmeroma mnogo več morske favne nego v višjih morskih legah. 1949 se je Barton ponovno potopil s svojo globinsko kroglo do 1370 metrov ter ugotovil, da je tudi v globini nad tisoč metrov mnogo rib. S tem je bila ovržena še druga trditev, namreč, da riba ne vzdrži pritiska, ki vlada v takih globinah.

To pa še ni vse. Rekli smo torej, da živi v večjih morskih globinah več rib, kot pa v višjih legah. Kako so prišli do te ugotovitve?

Za merjenje morske globine uporabljamo posebne zvočne aparate, ki nam točno pokažejo ali odmerijo globino morja. To merjenje sloni na načelu zvoka in odmeva. Z ladje se «odpošlje» ultrazvočni signal v navpični smeri proti morskemu dnu. Poseben aparat beleži odmev. Ker pa vemo, da znaša brzina zvoka v vodi 1500 m v sekundi, nam je račun lahek. Število sekund, ki ga je zvok potreboval v globino ter nazaj delimo z dve ter dobljeno število pomnožimo s 1500, n. pr. če je zvok potreboval na dno ter nazaj eno sekundo, razdelimo eno sekundo na pol ter dobimo pol sekunde, to pomnožimo s 1500 in dobimo tako izračunano globino morja, kjer se nahajamo, namreč 750 metrov.

Ko so v času vojne razne ladje merile globino morja v najrazličnejših krajih in legah, so prišli do zanimivih zaključkov, da ima namreč morje ponekod dvojno globino ali bolje rečeno danes eno globino jutri spet drugo. Kako in zakaj? Kratkovalovni zvok ali ultrazvok se širi v premi črti in ne kot navaden ali dolgovalovni zvok, ki se širi v vse smeri, toda odbija se ob prvi oviri, na katero naleti. V že prej navedenem primeru «dvojnega dna» se je dogajalo tako, da so ultrazvoki naleteli na velike sloje rib, ki so odbijali te zvoke, ter tako dajali videz, da je morje tam samo toliko globoko, kolikor globoko se je nahajal trop ali jata rib. Če se je trop rib umaknil ter so strokovnjaki naslednji dan ponovno merili globino na istem mestu, so prišli do zaključka, da je morje globlje, kot je bilo prejšnji dan.

Pa ne samo to. Ugotovili so celo tri globine. Čez dan je morje merilo n. pr. 500 do 600 metrov globine, ponoči 350 do 250 metrov, ko pa so se ribe umaknile, je morje bilo globoko tudi 1000 in več metrov. Ribe se namreč ponoči približajo površini in tako dobimo globinc lege rib ponoči, globino rib čez dan ter pravo globino morja.

Zakaj smo se toliko zaustavili na tem? Že v začetku smo rekli, da ni nevarnosti, da bi človeštvo ostalo brez hrane, kajti morje nam hrani ogromna bogastva, toda na drugi strani smo tudi rekli, da bo z vsemi tehničnimi sredstvi, ki so na razpolago, tudi ribarjenje lažje kakor je danes. Kako?

Kljub vsem modernim sredstvom je bil doslej ribič prepuščen v iskanju rib bolj starim izkušnjam ter tradiciji. Vsaka dežela ali celo država je navadno znala ter strogo nadzirala svoja običajna lovišča ter je bil ribič prepuščen bolj naključju, da bo na določenem lovišču naletel na ribe, kakor pa na gotovost, kje se riba nahaja ter ali se mrežo izplača vreči ali ne. Izkušnje naših Križanov, Prosečanov ter naših ribičev sploh nas o tem najbolj prepričujejo.

Danes je stvar že drugačna. Ko smo ugotovili, da je rib na širokem morju več kot ob obalah, ni nujno, da še tiščijo ribiči vedno le v tem ozkem pasu morja, ampak gredo lahko tudi na široko morje, kjer je več rib. Do sedaj se je često dogajalo, da je ribič spustil mrežo ter čakal dolge ure in nato potegnil iz vode mrežo prazno. Danes se mu to ne bo več dogajalo. Ribiško brodovje bo lahko križarilo po morju ter med potjo stalno iskalo ribe. Ko bo naletelo na velike jate ali trope rib, katere bo ugotovilo s svojimi ultrazvočnimi aparati, bo vrglo mreže na gotovo.

Pri vsem tem pa je spet nekaj narobe. Že prej smo rekli, da so ribe mnogoštevilnejše v globinah. Dosedanja ribiška tehnika pa je imela kot svojo domeno le gornjo plast vode ter je spuščal ribič mreže le nekaj metrov globoko. Torej, kaj nam pomaga, če vemo, kje so ribe, in celo vemo, da jih je zelo mnogo, ko pa vendar ne moremo do njih? Da, za sedaj gotovo ne moremo, s sedanjimi sredstvi, v globine dveh sto ali celo več metrov za ribami. Ribištvo je torej v tem še zaostalo. Toda gotovo je, da se bodo že omenjena odkritja ter tehnični izsledki uporabili tudi v ribištvu.

Ne smemo si seveda pri tem delati iluzij, kajti pot je še dolga in posebno mi, ki smo tako «napredni» v tej veji gospodarstva in ker nam oblasti tako «širokosrčno» pomagajo, gotovo ne bomo tako hitro uživali te pridobitve znanosti. Smemo pa ugotoviti zelo razveseljivo vest, da v državah z naprednejšim ribištvom že delajo poizkuse z ultrazvočnimi napravami pri ribolovu.

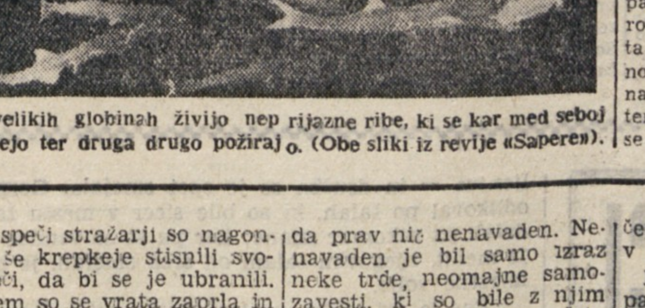

V velikih globinah živijo neprijazne ribe, ki se kar med seboj koljejo ter druga drugo požirajo. (Obe sliki iz revije «Sapere»).

Koliko zmore Evropa

Po statističnih podatkih predstavlja ta tako «stara» in «siromašna» zapadna Evropa, katero «morajo» ZDA držati pokonci le s pomočjo stalnih injekcij v obliki najrazličnejših Marshallovih načrtov v svetovni proizvodnji, dokaj zavidljivo mesto v nekaterih vejah proizvodnje, ki so važne tako v mirnodobskih kakor tudi v vojnih razmerah.

Od svetovne proizvodnje jekla odpade na proizvodnjo zapadne Evrope več kot ena četrtina, in sicer celih 28 odstotkov. Od svetovne proizvodnje rjavega premoga odpade na zapadno Evropo skoraj ena tretjina, in sicer 32 odst. Kar se tiče trgovske mornarice, jo ima zapadna Evropa malo manj od polovice, t. j. 49 odst. Tudi glede električne energije je Evropa na dobrem. Njena proizvodnja je 27 odst. svetovne proizvodnje. Bolj na slabem je Evropa kar se tiče aluminija, cinka in mineralnih olj. Aluminija ima le 16.8 odst. cinka 11 odst., mineralnih olj pa šele 5.3 odst. svetovne proizvodnje.

Če pomislimo, da predstavlja ljudstvo tega dela Evrope le kakih dvanajst do trinajst odstotkov vsega prebivalstva sveta, potem nam je jasno, da ta «siromašna» Evropa ni tako obupno siromašna, le da so razne zahteve ter načrti, ki z evropskim ljudstvom nimajo nobene zveze in ki so v stvari načrti le peščice ljudi «na vrhu», ki skušajo umetno širiti to mnenje, da lahko izvedejo svoje načrte.

Če bi pa vsemu temu dodali še veliko in staro tradicijo, ki jo ima Evropa v svoji industriji, če temu dodamo velikansko vrednost, ki jo ima strokovna sila evropskih delavcev-strokovnjakov v najrazličnejših strokah dela, potem bi pa zares odpadlo prav vsako toženje o siromaštvu. Nasprotno bi se ves ta pesimizem povsem upravičeno spremenil v optimizem, le način dela, način proizvodnje ter predvsem način potrošnje bi se moral koreniti spremeniti.

„Tajni dokumenti o odnosih Vatikana in ustaške NDH"

v založbi hrvatskega novinarskega društva

Iz zbranega gradiva je jasno razvidna sovražna politika Vatikana do jugoslovanskih narodov, ki datira še iz časa, ko je papež Leon XIII. označil Hrvatsko kot predzidje katolicizma. Pij X. je v novejši zgodovini tisti, ki je z razvijanjem klerikalizma na Hrvatskem postavil temelje poznejšemu ustaškemu gibanju in ki je že pred prvo svetovno vojno začrtal politiko Vatikana, ki je ostala do današnjih dni nespremenjena. To politiko je mogoče označiti s stremljenjem po onemogočitvi združevanja Južnih Slovanov, pozneje pa s težnjami in načrti po razbitju Jugoslavije.

Nezavisna država Hrvatska je nastala kot plod skupnih naporov Vatikana in Mussolinijevega fašizma. Vojni zločinec Pavelič, ki je bil že pred vojno znan zaradi marseilskega atentata, je užival pred vojno zaščito vatikanskih ustanov in finančno podporo italijanskega fašizma. Takoj po ustanovitvi NDH mu je papež Pij XII. podelil svoj blagoslov in v znak «de facto» priznanja NDH poslal v Zagreb svojega legata opata Marconea.

Grozni zločini nad pravoslavnimi prebivalci Hrvatske, ki jih z roko v roki opravljajo ustaški zločinci in hrvaški katoliški kler in ki jih Vatikan prav tako dobro pozna, kakor jih pozna ves svet, so za papeža in njegovo okolico samo uspeh katoliške cerkve, pomikanje predzidja katolicizma na vzhod. K tem zločinom — o katerih je imel Vatikan že leta 1943 na razpolago nad 8000 fotografij in številne pritožbe vernikov ter nekaterih redkih katoliških duhovnikov — nima Vatikan pripomniti nič drugega kot jezuitsko frazo, naj bi se pokristjanjevanje opravljalo bolj blago. Papeški legat, ki je te zločine odobraval, pa istočasno hodi po Hrvatski in hujska ustaške zločince na boj proti partizanom.

Knjiga Tajni dokumenti o odnosih Vatikana in ustaške NDH razkriva najprej zgodovino odnosov Vatikana do Jugoslavije, nadaljuje z dokumentacijo odnosov Vatikan-NDH in zaključuje s poizkusi Vatikana, da bi rešil NDH propada.

V knjigi je razen zbranega dokumentarnega materiala tudi več faksimilov dokumentov iz odnosov Vatikan-NDH kakor tudi več fotografij, ki kažejo ustaške zločince pri papežu, prisrčno prijateljstvo med papeževim legatom in Pavelićem itd. Knjiga prikaže v pravi luči tudi vlogo, ki jo je imela pri nastanku NDH hrvatska katoliška duhovščina in nadškof Stepinac.

—an

Dušan Jurlan: Milanče

1.

Tačas se je pomlad tu šele začela.

Vzcvetele so jablane in hruške in gladke češnje, v gozdovih je nanagloma poganjalo mlado bukovo zelenje.

Vas je bila kakor zakopana v enem samem nežnem, rožnatem cvetnem oblaku. Zadnji dež je bil izpral z vaških streh vso prašino in zdaj so bile videti vse nove v svoji sveži opečni barvi. Ozračje je bilo brez najmanjšega praška, ker ga je nekaj lepih zaporednih dežjev dodobra izmilo. Bilo je zelo čisto in prozorno. Vanj se je iz tisočerih cvetov, ki so pognali v eni sami noči, pretakal nek slasten, čudovit grenkljast vonj.

Žužki vseh vrst, ki so z gosto nevidno mrežo drobcenih zvokov prepredali tiho zamaknjenost večera, so ko pijani motovilili med dišečimi krošnjami. Osamljeni in v rojih so se dvigali nad vas, poplesavali omotični med hišami, zaletavajoč se v ognjene okenske šipe, ki so se v njih pošev lovili zadnji sončni žarki.

Proti vzhodu so se raztezali v brezkraj črni vrhovi poraslih hribov. Bradata temena so jim žareče rdela v krepkem odblesku zapadnega sonca. Na severu se je po neskončni planjavi s težavo vlekla motno lesketajoča se Sava. Iz globoke plavkaste sence, ki se je v njo na nasprotni strani potapljalo bližnje mesto, sta molela dva svetla bela minareta.

Majhne, snažne, skrbno držane vaške hišice so bile s pročelji povečini obrnjene proti dolini. Vrhnja okenca, komaj moleča iznad cvetnih vrhov, so temno strmela na prostrano bogato ravan, ki je posredi nje tekla lepa ravna cesta. Med zelenimi in rjavimi geometričnimi polji na levo in na desno od nje, so čemela nešteta naselja in zaselki. Zaradi naraščajoče teme so bili vsevdilj manj vidljivi, njih obrisi so že bili motni in zabrisani.

Iz vaških dimnikov so naglo svedrali proti jasnemu, zelo svetlemu nebu, tanki vijoličasti stebri dima. Visoko v ozračju so izginjali, kakor da jih vase srkajo neka nevidna ogromna pljuča.

Od savske strani se je od časa do časa čulo dolgo zamolklo bobnenje. To bobnenje je bilo grozljivo in je zbujalo tesnobo. Nemara zato, ker je bilo nebo tako čisto in jasno...

Tema je naraščala. Med hišami in po vrteh se je na gosto kopičila nočna črnjava. Po hišicah so se prižigale luči; nevidne roke so zagrinjale okna z modrim papirjem in starimi plahtami.

Pomladni vonj je kakor dišeč puhast prekrivač božal in ovijal vse stvari. Iz hlevov se je čulo motno sopenje živine. Na poti osamljen korak. Nekje so se cvileče odprla hišna vrata. Mlad ženski glas je nekoga poklical. Vrata so se zaprla.

Na poti, ki je dolga in ravna kakor ulica in se ob njej razprostira vsa vas, je v hlastnem galopu zatopotal konj. Zdivjal je mimo hiš. Na koncu vasi je zaobrnil na levo ter se po kratkem razmočenem klancu sunkovito pognal navkreber. Ves tresoč in razkrečenih nog je naenkrat obstal na dvorišču samotne, z gostim drevjem obraščene hišice.

Nekdo je pritekel iz teme in zgrabil konja za vajeti. Z njega se je lahkotno pognal na tla droben fantič. «Daj mu sena,» je naročil. Stekel je v hišo.

Na zemljatih tleh zatohle čumnate je tlel kup žerjavice. Ob njegovem motnem rdečkastem soju se je komaj razločevalo nekaj ležečih postav. Bili so borci stražarskega voda. Čumnata je bila stražarnica in v hiši je bil štab brigade.

Deček je z nogo nestrpno otipaval pred seboj. Malone se je spotaknil in padel.

«Ej, ti, pazi...» je nekdo godrnjal. Čulo se je, kako je zazehal. Vsedel se je na ležišču. Potem je vprašal: «Imaš cigareto?»

Deček ni odgovoril. Otipal je pred seboj prostorček in se hotel prestopiti naprej. Ta, ki je hotel cigareto, ga je zgrabil za hlačnico. Pridušeno se je hahljal.

«Pusti me Vaso,» je rekel deček. «Pusti me, nimam cigarete. Mudi se mi, moram nujno h komandantu.» Hotel se mu je iztrgati in je sunil z nogo. Oni pa ni popustil. «Ho ho, Milanče,» se je nesramno hohotal. «Kaj bi se ti tako mudilo, postoj!... Daj cigareto.» Z roko mu je segel v žep.

«Pusti me...» je zasikal deček skozi zobe. Stisnil je prste v pest in udaril.

«Ah ah... mater ti tvojo...» Smejoč se je Vaso naglo odmaknil roko.

«Tako, tako, Milanče! Odlično!... Naj Vaso vidi: služba je služba,» je v temi pokroviteljsko govoril dobrodušen glas.

Nekaj postav se je premaknilo, kolena so se skrčila. Fantič je naglo stopil k vratom nasproti vhodu, ki so se videla zaradi svetlih špranj, ki je skoznje vdirala svetloba iz sosednega prostora. Nestrpno je potrkal. Nepočakano in sunkovito jih je odprl.

V stražarski prostor je nenadno vdrla bleščeča bela svetloba karbidovke. Za nevajene oči je bilo preveč. Napol speči stražarji so nagonsko še krepkeje stisnili svoje oči, da bi se je ubranili. Potem so se vrata zaprla in izba je bila kakor poprej. Žerjavica je še naprej utripala s topim rdečkastim sojem ter se vsevdilj zastirala v toplo mehko plast pepela.

Deček je zastal pri vratih. Naglo je pomežikaval zaradi slepeče karbidovke, ki se ji še ni privadil. Potem je napravil dva koraka. Pred grobo, močno grajeno bukovo mizo se je vzravnal v vojaškem pozoru:

«Tovariš komandant, nujno od štaba prvega bataljona,» je rekel. Izvlekel je iz notranjega žepa suknjiča plavkast pisemski omot in ga pomolel čez mizo. «Imam ukaz, da počakam odgovor.» Besede je izgovarjal enakomerno in odsekano. Tako se je dozdevalo, kakor da se trudi, da bi bil čimbolj služben, kar se da vojaški.

Mladi črnolasi človek, ki je tačas sedel za mizo, je počasi privzdignil krepke obrvi in jih spet spustil. Šlo mu je prisoditi okrog pet ali šestindvajset let. Njegov podolgovat in ožgan obraz, s pravilnim, rahlo grbavim nosom in lepo črtanimi, krepko stisnjenimi ustnicami, se je mogel zdeti lep, toda prav nič nenavaden. Nenavaden je bil samo izraz neke trde, neomajne samozavesti, ki so bile z njim prepojene vse njegove črte in je bil najbolj viden v njegovih temnih, ponosnih očeh. Bil je brez suknjiča, v sami srajci, z zavihanimi rokavi do komolcev. Bil je dobro grajen v prsnem košu, ne preveč mesnat, bolj koščen in žilav. Pravkar je večerjal zajemajoč iz globoke glinaste sklede vročo čorbo, ki se je močno kadila. Zdaj pa je bil žlico počasi odložil in vzel pismo iz fantičevih rok. Najprej ga je rahlo potežkal, zatem je pogledal naslov in začel trgati omot. Gledal je v fantiča in se mu nasmihal. Iz lesketajočih oči so se mu v ogljenih trepalnicah utrinjali hudomušni odsevi.

«Vidim, vidim,» je spregovoril. «Imaš puško. Ko sem te zadnjič videl, je še nisi imel.» Odobravajoče je pokimaval z glavo in rekel: «Napreduješ, Milanče, postal si borec.»

«Borec, tovariš komandant,» je potrdil deček in se ves še bolj napel. Z desnico je samogibno prijel za puško, ki mu je kakor brzostrelka visela čez prsi. Njegovi tanki rjavi prsti so se nemirno poigravali z zapiračem. Srmo je zapičil oči v komandanta.

Res, ko so bili zadnjič napadli D..., si je priboril tole puško. Dobro, imenitno puško, kakršnih je malo. Iz izkušnje pa je vedel, da takih pušk ne puščajo radi fantičem njegove starosti, ko je še precej odraslih borcev, ki so brez nje. Zatorej mu nikakor ni moglo biti po volji, da jo je komandant tako hitro opazil. In ni si mogel kaj, ko je postajal zaradi tega od časa do časa bolj vznemirjen.

Izpod gostih, temnorjavih kuštravih las se je vprašujoče oziral v komandanta z drznimi, ponosnimi deškimi očmi. Od sonca potemneli obrazek, ves suhljat in odločen, ki mu je svojstveni otroški videz še podčrtavala drobna nerazvita bradica, je zdaj bil ves hladen in trd. Bilo mu je skrajno neprijetno, ko je čutil, kako počasi lezejo komandantove oči od njegovih opankov, navzgor po izrabljenih in oguljenih hlačah iz rjavega domačega sukna in nekoliko preobilnem suknjiču, skrojenem iz stare jugoslovanske vojaške uniforme ter se končno venomer zaustavljajo na njegovi puški.

(Nadaljevanje sledi)

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: Lepo vreme z delno popoldansko pooblačitvijo. — Temperatura skoraj brez spremembe. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 33 stopinj, najnižja 25,4 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 7.15: Slovenske narodne. — **Trst II.:** 18.15: R. Strauss: Junakovo življenje - simfonična pesnitev. 22.30: Rahmaninov: Trije simfonični plesi. — **Trst I.:** 21.00: Simfonični koncert. — **Slovenija:** 19.15: Polke in valčki. 20.15: L. v. Beethoven: Coriolan, uvertura,, simfonija št. 4, v B-duru, op. 60.

NA DANAŠNJI TAJNI SEJI V PAN MUN JOMU

Novi severnokorejski predlogi

Obetajoča izjava generala Nam Ila - Južnokorejski poslanci čakajo v parlamentu, da bo policija zbrala zadostno število parlamentarcev - Črne napovedi kanadskega zunanjega ministra

PAN MUN JOM, 3. — Današnja pogajanja za premirje so trajala 17 minut. Severnokorejci so zahtevali tajno sejo za jutri ter napovedali nov predlog v zvezi z rešitvijo vprašanja repatriacije vojnih ujetnikov. In tako so se delegati sporazumeli za jutrišnje ponovno srečanje.

Po današnji seji je zavezniški glasnik general Nuckols izjavil, da bi si severnokorejski predlog lahko tolmačili na več načinov, češ da bo predlog lahko zelo važen ali pa tudi ne. V tem predlogu je namreč točka, ki predstavlja nekakšno popuščanje nasproti zavezniškim zahtevam. Vodja severnokorejske delegacije general Nam Il je namreč med današnjo sejo poudaril zadnje Harrisonove izjave, češ da kažejo dobro voljo za obojestransko zadovoljivo rešitev vprašanja. Sporazumni smo s tem, je dejal Nam Il, da se repatriirani vojni ujetniki ne smejo več udeležiti vojne na Koreji in da morajo biti poslani na njihove domove. Če bo OZN sprejela naš predlog, je ob zaključku zatrdil general Nam Il, bo odprta pot sprejemljivemu premirju in vprašanje korejskega konflikta bo rešeno brez odlašanja.

Uradno je bilo javljeno, da so se pričela dela za premestitev 35.000 severnokorejskih in kitajskih vojnih ujetnikov z otoka Kojedo. Premestitve bodo izvedene v približno desetih dneh. Nekaj jih bodo nastanili v novih barakah na otoku Kojedu, druge pa na otoku Čeju in nekaterih manjših otokih zapadno od Kojeda.

Angleška vlada se je danes zjutraj sestala k seji, na kateri je bil prisoten tudi lord Alexander. Vladni krogi trdijo, da ni mogoče govoriti o njegovi morebitni demisiji, pač pa da bodo verjetno laburisti, ki so vedno kritizirali imenovanje vojaka za obrambnega ministra skušali v prihodnjih dneh načeti razpravo o tem, ali je potrebna njegova prisotnost v vladi.

V dobro poučenih krogih v Washingtonu trdijo, da je ameriški zunanji minister Acheson med londonskimi razgovori z angleškim in francoskim zunanjim ministrom sprožil predlog, naj bi se v Washingtonu ustanovila politična posvetovalna skupina, ki bi sodelujoče vlade obveščala o političnem položaju korejske vojne. Predlog je padel potem, ko so Angleži zahtevali imenovanje posebnega političnega svetovalca pri poveljstvu OZN v Tokiu. Acheson je izrekel mnenje, da bi takšen svetovalec pri poveljniku OZN v Tokiu bil dokaj manj uspešen, nego uradno ustanovljena skupina svetovalcev v Washingtonu, ki bi bila lahko v stalnih stikih z ameriškim glavnim stanom.

General Van Fleet je popolnoma sporazumen z lordom Alexandrom glede potreb močnejših rezerv na Koreji. Vsekakor pa, je dejal, sem popolnoma prepričan, da bi s trenutnimi silami lahko vzdržal vsak morebiten nasprotnikov napad. Kajpada bi bil zelo vesel, ako bi imel na razpolago več mož. Vsak poveljnik v vojni zgodovini si je želel več čet kakor jih je imel na razpolago.

Južnokorejska narodna skupščina bo odslej menda vendarle imela sklepčne seje. Danes ponoči so namreč izsledili in pospremili v parlament 28 opozicijskih poslancev in danes zjutraj je predsednik Singman Ri izpustil na svobodo še deset poslancev, ki so bili pred nedavnim aretirani.

Medtem pa je 20.000 policijskih agentov zaposlenih z iskanjem. Preiskujejo stanovanja in ustavljajo vozila, medtem ko čakajo poslanci potrpežljivo v parlamentu, da bo zbrano zadostno število članov skupščine. Čas si krajšajo s kinematografskimi predstavami, s sprehajanjem po dvoranah parlamenta in s posedanjem po naslanjačih, ki so bili postavljeni na hodnikih. Računajo, da bo na današnji seji zbranih najmanj 137 poslancev, t. j. nekaj več kakor je potrebno za veljavnost glasovanja, ker doseže dvotretjinska večina 123 glasov.

Kanadski zunanji minister Lester Pearson je izjavil, da se mora svobodni svet pripraviti na povečanje evropske napetosti. V prihodnjih dveh ali treh mesecih vidi Pearson nevarnost, ki bi lahko sprožila tretjo svetovno vojno, dokler ne bo na kakšen način odločeno ratificiranje sporazumov z Nemčijo. Rusi bodo ukrenili vse, razen vojne, pravi Pearson, da bi preprečili zapadni Nemčiji vključitev v obrambni načrt zapadne Evrope.

Glede množičnega bombardiranja hidroelektričnih central na reki Jalu meni Pearson, da trenutno ni mogoče ugotoviti ali bodo vojaške prednosti te akcije lahko odtehtale morebitne politične neprilike. Konec koncev, je dejal minister, so bile te naprave na korejskem zemlju in dve leti se jih nihče ni dotaknil. To vsekakor dokazuje znatno vzdržnost s strani poveljstva OZN, čemur bodo nasprotniki težko oporekali.

Poplave v Mehiki

MEXICO CITY, 3. — Nenadne poplave zunanjih predelov Mexico Cityja so povzročile smrt 20 oseb. 700 hiš je bilo porušenih. Zaradi nalivov so prestopile bregove reke Hondo, Chiquito in Remedios ter rušile vse, kar jim je bilo na poti. Ponekod je voda v pol uri dosegla poldrugi meter višine ter izpodnesla vse lesene zgradbe. Okrog 100 družin je ostalo brez strehe.

TOKIO, 3. — Več ljudi je izgubilo življenje zaradi poplav tudi na Japonskem, kjer računajo, da je v zadnjih 24 urah ostalo brez strehe okrog 70.000 oseb. Predvidevajo da bodo te nezgode zelo dvignile cene riža, ker je voda uničila poletno žetev v južni Japonski. Pri reševalnih delih sodelujejo tudi ameriške čete.

Nov petrolejski vir v Iranu

TEHERAN, 3. — Prvič so danes potegnili petrolej iz 2200 m globokega petrolejskega vrelca v Kvumu, 175 km južno od Teherana. Z vrtalnimi deli so pričeli pred enim letom, in sicer družba AIOC s sodelovanjem švicarskih geologov in ameriških tehnikov.

LUCERNA, 3. — V predoru v bližini Wolhusena je eksplozija dinamita ubila 3 delavce. Oblasti so uvedle preiskavo.

Odpor Japoncev proti britanskim četam

TOKIO, 3. — Japonski tisk vodi ostro kampanjo proti bivanju sil Commonwealtha v oporišču Kure. List Asaki očita danes britanskim četam številne zločine, med temi posilstva japonskih žensk. Glasnik Commonwealtha je že 24. junija demantiral obtožbe o teroru, ki naj bi vladal v Kure. Danes sta o tem razpravljala poveljnik sil Commonwealtha in avstralski poslanik. V kratkem bo v tej zvezi izdano poročilo.

Tiskovna kampanja je verjetno v zvezi s še bolj obširno politično kampanjo, ki se upira, da bi Anglija obdržala oporišče Kure. Japonci se namreč pritožujejo, da Angleži nočejo računati z dejstvom, da je Japonska sedaj suverena država in da britanske sile ne morejo zahtevati podobnih prednosti na Japonskem kakor so bile priznane ameriškim četam. Glasnik japonskega zunanjega ministrstva je izjavil, da so se ZDA obvezale neposredno braniti Japonsko. Lahko bi se trdilo, da tudi britanske čete na Koreji branijo Japonsko, vendar to samo posredno. Neki list je v tej zvezi napisal: «Če v teku 90 dni po proglasitvi japonske neodvisnosti Commonwealth ne bo sklenil z Japonsko sporazuma, bodo morale sile Commonwealtha oditi».

VZNEMIRLJIVO VZPENJANJE ŽIVEGA SREBRA

Žrtve in škoda izredne vročine

V teh dneh toži večina, da takšne vročine še ni bilo zlepa, nekateri si upajo celo trditi, da je ljudje, odkar razpolagajo s toplomerom, sploh še niso zabeležili. Čeprav so v teh dneh nastali v resnici pravcati pasji dnevi, je vendarle potrebno počakati do konca poletja, preden izrečemo takšne in podobne sodbe. Šele potem bomo lahko ugotovili, če je vročina v teh dneh v resnici dosegla višek.

V zvezi s tem ne bo napačno navesti nekaj statistik o temperaturah iz preteklih let, ki so bile dosežene v raznih krajih sveta in ki naj služijo v tolažbo potečim se in znoječim čitateljem. 44 do 45 stopinj v Tunisu n. pr. ni nič nenavadnega. V Bagdadu so jih zabeležili že 48, v Mursouku v Afriki pa celo 56,2. Najvišjo temperaturo pa so vsekakor zabeležili 13. julija 1913 v Greenland Ranchu (Kaliforniji) t. j., v «Dolini smrti» kjer se je živo srebro dvignilo na 56,7 stopinje. Vse do 13. septembra 1922 je ta ugotovitev veljala kot najvišja zabeležena temperatura na zemlji. Ta dan so namreč v Aziji južno od Tripolisa opazovali termometer, ki je kazal 58 stopinj. Nato so 1936 leta javili iz Somalije, da je vročina dosegla v kraju Obia 63 stopinj. Ta ugotovitev uradno ni bila priznana, vendar bi lahko bila verjetna. Vsekakor dokaj prej nego 75 stopinj, ki naj bi jih bil dosegel toplomer v puščavi Gobi, česar pa ni hotel verjeti noben vremenoslovec.

Spričo navedenih številk so torej naši pasji dnevi še vedno nekaj znosnega, zlasti še ako računamo z napovedmi vremenoslovcev, ki zatrjujejo, da se bo vroči val premaknil proti vzhodu. Včeraj so bile zabeležene najvišje temperature v Nemčiji, Švici in Avstriji. V zapadni Nemčiji je vročina povzročila številne žrtve in znatno škodo. Samo v Koelnu so spravili v bolnico 200 oseb zaradi sončarice. Na avtomobilskih cestah se topi asfalt in zaradi razširjenja tračnic je iztirilo več vlakov. Mnogi kraji so ostali brez vode. V Bazlu (Švica) je vročina dosegla včeraj 39 stopinj v senci, odnosno najvišjo temperaturo v tem kraju od leta 1826. V Zuerichu se je živo srebro povzpelo na 36 stopinj. aZradi vročine je nastal požar v neki tovarni ur, pri čemer so imeli lastniki nad 100.000 frankov škode.

V Parizu je postala žrtev vročine žena najbogatejšega človeka na svetu gospa Gulbekian. Njen 84-letni mož Calouste Gulbekian razpolaga z nad milijardo dolarjev imetja, vloženega v petrolejskih družbah in v najbolj dragoceni zasebni slikarski zbirki na svetu. V vzhodni Franciji so siloviti viharji in nevihte opustošili polja in vinograde. Voda je preplavila ceste, ponekod pa je toča pokončala pridelek.

Kakor poročajo iz Italije, sta v Milanu podlegla sončarici dva delavca, v Novari pa kmet Antonio Ragni.

Najnovejši helikopter ameriškega vojnega letalstva. V Filadelfiji so nedavno preiskusili najnovejši in zaenkrat največji helikopter ameriškega vojnega letalstva. Doslej je ameriško letalstvo razpolagalo le z manjšimi letali te vrste, medtem ko bo v novem helikopterju prostort za 20 popolnoma opremljenih vojakov, za dva letalca in dodatno opremo.

Republikanske priprave za imenovanje predsedniškega kandidata

CHICAGO, 3. — Prihodnji ponedeljek se bo začelo zasedanje državne konvencije republikanske stranke, ki bo trajalo štiri ali pet dni. V isti dvorani se bo pričela 21. julija konvencija demokratske stranke. Vodilni republikanski kandidati bodo v teh dneh prenesli svoj glavni stan v Chicago. Senator Robert Taft je že prispel v mesto, medtem ko bo Eisenhower prišel šele nekaj dni pred začetkom konvencije.

Pristaši obeh kandidatov so prepričani, da bo njihov kandidat dobil večino glasov 1206 delegatov. Če pa sklepamo po kandidatih, ki so se do sedaj že odločili, vidimo, da niti Taft, niti Eisenhower verjetno ne bosta imela dovolj glasov, da bi bila imenovana za kandidata pri prvem glasovanju.

Agencija «Associated Press News» je izračunala, da je Taftu zagotovljenih 479 glasov Eisenhowerju pa 407, dočim bi bilo za imenovanje potrebnih najmanj 604 glasov.

Isti vir ugotavlja, da je 129 zastopnikov za druge kandidate, 191 glasov pa je še spornih, ali pa se zastopniki še niso odločili. Od teh zastopnikov jih je 76 za kalifornijskega guvernerja Earla Warrena, ki je bil republikanski kandidat za podpredsednika pri volitvah leta 1948, 25 zastopnikov pa je za Harolda Stassena, prejšnjega minnesotskega guvernerja. Če bi se ti zastopniki in večina še neodločenih po prvem glasovanju odločili za Tafta ali Eisenhowerja, bi lahko tako prvi ali drugi dobil potrebno večino. Možno pa je tudi, da pride do tako imenovane «mrtve točke», ko nobeden od glavnih kandidatov ne bo mogel dobiti potrebne večine. V takem primeru bi lahko prišlo do imenovanja kakega drugega kandidata. Guverner Stassen je izjavil, da je verjetno, da bo prišlo do take mrtve točke, ker razpolagata oba vodilna kandidata s precej enakim številom glasov. Pri poznejših glasovanjih bi lahko večina glasovala za njega, ali za Warrena, ali pa tudi za generala Mac Arthurja.

Medtem pripravlja skupina vodilnih republikancev, ki jim načeluje senator Eugene Millikin iz Colorada, načelno strankino izjavo, pri čemer jim svetuje republikanski zunanjepolitični strokovnjak John Foster Dulles.

Američani bodo sledili poteku konvencije na televizijskih aparatih. Pred štirimi leti je bilo televizijskih aparatov šele 420.000, medtem ko jih je danes skoraj 18 milijonov.

Uprava največjega ameriškega televizijskega omrežja ceni, da bo okrog 65 milijonov ljudi gledalo in poslušalo dogajanje na obeh konvencijah na televizijskih sprejemnikih.

MESANICA TEKOČIH PLINOV ZA DOMACO UPORABO
faro.gas
CARLO BRUSINI
Ul. sv. Frančiška 54 - Tel. 29041
Obiščite nas na velesejmu! Paviljon A - Stojnica 41

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Ognjena sled», M. Rooney.
Excelsior. 16.30: «Dva tedna ljubezni», J. Powell.
Nazionale. 16.30: «Beg ljubezni», C. Webb.
Fenice. 16.30: «Jekleni morski volkovi», W. Holden, N. Olson.
Filodrammatico. 16.30: «Ljudje odpuščajo», R. Roman.
Arcobaleno. 16.00: «Hočemo shujšati», B. Hope.
Astra Rojan. 17.00: «Kastiljski upornik», A. Nazzari.
Alabarda. 16.00: «Rdeči mesec», M. Fran, R. Baldini.
Armonia. 15.30: «Sam proti vsemu svetu», R. Scott.
Ariston. 16.00: «Noč v Lizboni», F. Mac Murray.
Aurora. 16.30: «Leteči vragi», J. Wayne.
Garibaldi. 15.30: «Zarrove sanje», W. Chiari.
Ideale. 16.30: «Rumena zastava».
Impero. 16.00: «Marakatumba, toda ni rumba», R. Rascel
Italia. 16.00: «Kora Terry», M. Rökk.
Kino ob morju. 16.30: «Izgubljeni zaljubljenci», L. Barrault.
Moderno. 17.00: «Vrtnica za Julijo», R. Mitchum.
Savona. Zaprto zaradi počitnic.
Viale. 16.00: «Belci in črnci».
Vittorio Veneto. 17.00: «Zadeva Paradine», G. Peck A. Valli.
Azzurro. 16.00: «Hong Kong», J. Chandler.
Belvedere. 16.30: «Otok siren», B. Grable.
Marconi. 16.30: «Ob luninem svitu», A. Sheridan.
Massimo. 16.30: «Mongolski upornik», V. Bruce.
Novo cine. 16.30: «Zarota odpadnikov», G. Mac Rae.
Odeon. 16.00: «Pepelka» od Walt Disneya.
Radio. 16.00: «Zarrovo znamenje» T. Power in L. Darnell.
Venezia. 16.00: «Teror na Crnem morju», J. Cotte.
Poletni kino Rojan. 20.45 «Deček z zelenimi lasmi», D. Stockwell.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

PETEK, 4. julija 1952

5.45 Jutranja glasba. 6.45 Kaj je danes novega — pogovor z ženo. 7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 13.30 Poročila. 13.45 Od včeraj do danes. 13.50 Igra orkester JLA iz Portoroža. 18.30 Lahka glasba. 19.15 Poročila. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

7.15 Poročila. 7.30 Jutranja glasba. 11.30 Lahki orkestri. 12.00 Ob ameriškem dnevu neodvisnosti. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Glasba po željah. 14.00 Poročila. 17.30 Plesna glasba. 18.15 R. Strauss: Junakovo življenje — simfonična pesnitev. 18.51 Veseli motivi. 19.00 Osebnosti in usode naših dni: Bratje Rockefeller. 19.15 Pestra operetna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Domači motivi. 20.30 Trž. kult. razgledi. 20.45 Iz Paganinijevih del. 21.00 Koncert pevskega zbora «Skrjanček». 21.20 Iz angleških koncertnih dvoran. 22.00 Pestra operna glasba. 22.30 Rahmaninov: Trije simfonični plesi. 23.15 Poročila. 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.00 Komorna glasba. 11.30 Dramatiziran roman. 12.15 Orkester. 13.30 Koncert. 14.15 Kolesarska dirka po Franciji. 14.20 Tretja stran. 17.00 Orkester. 17.30 Spored BBC. 17.45 Koncert. 18.25 Kolesarska dirka po Franciji. 20.30 Orkester. 21.00 Simfonični koncert. 22.45 Pesmi. 23. Kolesarska dirka po Franciji.

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m 212,4 m

12.00 Vaški kvintet. Veseli godci in Avgust Stanko igrajo za prijetno opoldne. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 13.30 Drobne skladbe velikih mojstrov. 18.30 Igra orkester Radia Ljubljana. 19.15 Polke in valčki. 19.30 Poročila. 19.40 Zabavna glasba. 20.15 L. v. Beethoven: Coriolan, uvertura, simfonija št. 4. v B-duru, op. 60. 21.00 Ivan Cankar: Sveti Janes v Biljkah. 21.20 Spored modernejše zabavne glasbe s plošč. 22.00 Poročila.

ŠPORTNI DNEVNIK

Carrea - vodi na lestvici

Po mirni etapi odločilni beg z zmago Švicarja Diggelmanna - Pojutrišnjem prvi dan počitka

VRSTNI RED:

1. Diggelmann (Svica) 7.23:16; 2. Marinelli (Pariz); 3. Nolten (Hol.); 4. Roks (Hol.); 5. De Hertog (Bel.); 6. Remy (Fr.); 7. Carrea (It.); 8. Kebaili (Sev. Afr.), vsi s časom zmagovalca; 9. Martini (It.) 7.29:31; 10. Ockers (Bel.) 7.32:27; 11. Geminiani (Fr.), z istim časom vsa skupina.

(Naše poročilo)

LAUSANNE, 3. — Mirna etapa brez posebnih zanimivosti, razen ene: Stvar je namreč vsaj zanimiva, če ne še kaj več. Carrea, večni donašalec vode asom, vedno na uslugo vsej trojici, Carrea, ki je moral prepustiti svoje kolo ako so asi imeli defekt, ki je moral čakati one, ki so bili v ozadju v krizi, jutri vsega tega ne bo delal. Jutri bodo njemu donašali vodo in mu prepustili kolo v primeru defekta. Carrea je namreč nova «rumena majica» letošnjega Toura. Znašel se je v edinem večjem podvigu dneva, ne da bi sam vedel kako; ko je enkrat bil med ubežniki je tam tudi ostal in prišel na cilj s precejšnjo zalogo minut. Doslej je bil na petem mestu in že pred dnevi so se pojavili glasovi, da je bivši zidar zaradi stalne dobre forme vreden večje pozornosti. Vendar je dočakal Carrea ščepec slave šele danes zvečer. Hitel je v hotel, ko so mu sporočili, da je prvi na lestvici, pa je obveščevalca samo grdo pogledal rekoč, naj ga pusti pri miru z neslanostmi. Verjel je šele, ko je imel pred seboj na postelji novo majico, po kateri hrepenijo vsi, ki se leto za letom odpravijo na enomesečno avanturo po francoskih cestah.

Jutri Carrea ne bo donašal vode.

Ob 10. uri je startalo iz Mulhousa 90 preostalih tekmovalcev. Vozači se ne naprezajo, brzina je nizka in znatno zaostaja za predvideno hitrostjo. Tekmovalci morajo danes preko Col de Mollendruez (1185 m), zato ne tratijo energij.

V Beaulieu (64 km) vodi Francoz Giguet 200 metrov pred skupino, vendar je kmalu zopet v skupini, ki vozi skozi Saint Hippolyte strnjena v počasnem tempu. Pisana karavana zaenkrat ne kaže najmanjšega ňamena, da bi se zbudila. Zaustavili smo se v Morteau (129 km) in dočakali še vedno združeno skupino.

Takoj nato sta zbežala Marinelli in Kebaili. V zasledovanje so se spravili Remy, Diggelmann, Roks in Carrea in v Pontarlier dosegli dvojico. Kmalu nato se je pridružil še Belgijec De Hertog, (skupina v zaostanku za eno minuto in pol) končno je prišel med vodeče tudi Nolten.

Do cilja potem ni bilo bistvenih sprememb. Na vrhu Mollendruza (39 km do cilja), kjer je bil cilj za Veliko gorsko nagrado, sta vozila drug za drugim Remy in Carrea, medtem ko je Diggelmann prvi privozil na cilj v Lausanni in s tem dal priliko švicarskim rojakom, da so se pošteno naploskali.

Šest minut kasneje je prišel na cilj Martini, ki je tako relativno uspešno končal naporen beg, z devetimi minutami zamude so se pojavili asi.

Jutri 270 km dolga etapa Lausanne - Alpe d'Huez s ciljem v strmini, na višini 1800 metrov. V soboto prvi dan počitka.

JACQUES COPAIN

LESTVICA:

1. Carrea (It.) 53.57.11; 2. Magni (It.) 53.58:12; 3. Lauredi (Fr.) 53.58:32; 4. Coppi (It.) 54.02:15; 5. Close (Belg.) 54.03:26; 6. Bartali (It.) 54.09:11; 7. De Hertog (Belg.) 54.10:31; 8. Ockers (Belg.) 54.10:48; 9. Ruiz (Span.) 54.12:43; 10. Geminiani (Fr.) 54.13:49.

DRŽAVE:

1. Italija (Carrea, Martini, Bartali) 161.40:53.
2. Francija (Remy, Geminiani, Robic) 161.43:21.
3. Belgija (De Hertog, Ockers, Roosell) 161.48:58.
4. Holandska (Nolten, Roks, Van Est) 162.28:13.

Mathias izboljšal rekord v deseteroboju na 7.825 točk

Lep uspeh drugoplasiranega 18-letnega Campbella

TULARE, 3. — Bob Mathias je postavil nov svetovni rekord v deseteroboju, takoj nato pa je odpotoval na olimpiado v Helsinki.

Mathias je dosegel 7.825 točk, prejšnji Mathiasov svetovni rekord pa je znašal 7.444 točk. Svetovni prvak je izboljšal rezultate v osmih disciplinah.

Veliko presenečenje je priredil tudi osemnajstletni Milton Campbell, srednješolec iz New Yerseja. Mladi črnec je zasedel drugo mesto s 7.059 točkami, rezultatom, katerega je doslej doseglo na svetu le šest atletov. Campbell bo edini srednješolec v ameriški olimpijski reprezentanci. Tretji zastopnik Združenih držav bo Floyd Simmons, ki je dosegel 6.804 točk.

Mathiasovi rezultati: 100 metrov: 10.8; skok v daljino: 719 cm; krogla: 15,21 m; skok v višino: 189 cm; 400 metrov: 50.8; 110 metrov zapreke: 14.6; disk: 48,15 m; skok ob palici: 375 cm; kopje: 59,09 m; 1500 metrov: 4:55.3.

TRENING NOGOMETNA TEKMA V LJUBLJANI

Olimpijci zmagali nad B moštvom 4-2 (3-1)

LJUBLJANA, 3. — Pred nekaj tisoč gledalci je bila danes na stadionu Železničarja v Ljubljani predzadnja trening tekma jugoslovanske olimpijske nogometne reprezentance. A reprezentanca je premagala B moštvo z rezultatom 4:2 (3:1). V obeh enajstoricah je igralo po nekaj ljubljanskih igralcev.

Tuji avtomobilisti na jugoslovanskih cestah

BEOGRAD, 3. — Na avtomobilskem «Jadranskem rallyu», ki bo na jugoslovanskih cestah od 3. do 6. avgusta, je doslej prijavljenih 17 tujih avtomobilistov iz Grčije, Zahodne Nemčije, Avstrije, Švice in Velike Britanije. Pričakujejo nadaljnje prijave.

Koledar za „Pokal Ria"

RIO DE JANEIRO, 3. — Končno so sestavili koledar za nogometni turnir mesta Ria. Razdeljen bo v dve skupini, ki bosta igrali v dveh različnih mestih.

Koledar v Riu: 12. Grasshoppers - Penarol; 13. Sporting - Fluminense; 16. Penarol - Sporting; 17. Fluminense - Grasshoppers; 19. Sporting - Grasshoppers; 20. Penarol - Fluminense.

Koledar v San Paulu: 12. Austria - Libertad; 13. Corinthians - Saarbruecken; 16. Austria-Saarbruecken, 17. Corinthians - Libertad; 19. Libertad - Saarbruecken; 20. Austria - Corinthians.

Baseball osvaja svet

Baseball, ki je že nekaj desetletij priljubljena športna igra v Združenih državah, postaja vedno bolj znan tudi v ostalem, svetu.

Na Kubi je obiskalo ob baseball tekmi mestni stadion kar 44.000 gledalcev.

Na Japonskem igrajo baseball v šolah in kolegijih, a imajo tudi poklicna moštva. Leta 1950, ko je neko ameriško moštvo obiskalo Tokio in igralo z najboljšimi japonskimi ekipami, je prisostvovalo tekmam skupno 300.000 ljudi.

Lani so pričeli igrati baseball tudi v Egiptu. Uvedel ga je dekan trgovinske fakultete na kairski univerzi, Hussein Kamel Selim Bey. Ko je novo sestavljeno moštvo z univerze nastopilo proti nameščencem veleposlaništva ZDA v Kairu, se je tekme udeležilo izredno veliko število gledalcev, ki so navdušeno pozdravljali domače in tuje igralce.

Odkar se je začelo zanimanje za baseball večati tudi drugod, se bavijo ameriški funkcionarji z načrti za mednarodni turnir amaterskih moštev. Turnir bo oktobra prihodnjega leta na igrišču Ebbets v Brooklynu, na igrišču najboljšega moštva glavne ameriške lige «Brooklyn Dodgers».

Predsednik nedavno ustanovljenega Mednarodnega kongresa za baseball - International Baseball Congress (IBC), ki bo urejal vse udejstvovanje v športu, je bivši senator iz Kentuckyja, Albert B. Chandler. Sedež nove organizacije je v Wichiti v Kansasu. Vsaka včlanjena država bo imela svojega zastopnika, ki se bo imenoval komisar za baseball.

Dokler ne postane IBC finančno neodvisna, bo delovala skupaj z že ustanovljenim državnim ameriškim kongresom za baseball — U. S. National Baseball Congress (N. B. C.). Ta organ, ki sestavlja pravila za ameriški baseball, bo tudi prevzel stroške prvega mednarodnega turnirja.

V osmih državah igrajo že dober baseball. Te države so: Japonska, Kanada, Mehika, Kuba, Puerto Rico, Venezuela, Dominikanska republika in Združene države. V poštev pa že prihajajo tudi Ekvador, Filipini, Kolumbija, Avstralija in Nizozemski Antillski otoki.

Vsaka država bo sama določala spored baseballskih prireditev na svojem ozemlju in bo tudi sama odgovorna za razvoj lastnega amaterskega sistema. Državni komisarji v I. B. C. pa bodo izbrali moštvo, ki bo igralo na mednarodnem turnirju.

I. B. C. želi, da bi počasi vse države, kjer gojijo ta šport, sodelovale na mednarodnih turnirjih. Predsednik I. B. C. Chandler je prepričan, da se bo baseball kmalu tako razširil, da se bo lahko udeležilo mednarodnih utrnirjev 32 držav. «Nimamo namena, da bi izključili katero koli državo iz mednarodnega kongresa za baseball. Želimo, da bi bilo čim več držav včlanjenih v novi organizaciji».

CARL SHEPHERD

○ *V Maribor je prispela jugoslovanska atletska reprezentanca, ki bo imela tukaj zadnji trening pred odhodom na olimpijske igre. Na treningu so vsi olimpijski tekmovalci razen Mihaliča, ki bo še nadalje treniral v Kranjski gori. Reprezentanco vodi sekretar Atletske zveze Jugoslavije Artur Takač. Atleti bodo trenirali vsak dan na stadionu Branika razen sprinterjev in skakalca ob palici Milakova.*

Charles Dickens: PICKWICKOVCI

23.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

Tem bolj živo je bilo, kakor rečeno, pri drugi mizi. Gospodična Isabella je igrala z gospodom Trundlom, gospodična Emilija z gospodom Snodgrasom, teta pa z gospodom Tupmanom. Stari Wardle je bil zelo razigran in je zabaval omizje s svojimi šalami in dve stari dami sta svoj dobiček tako naglo pobirali, da sta vzbujali neprestan smeh. Druga stara dama je morala zmerom plačevati pol tucata kart, čemur se je tudi nenehoma smejalo; če se je držala čemerno, je bil smeh še glasnejši; in če je opazila, da se ji smejejo, se je smejala sama še glasneje ko vsi drugi. Ako je dobila teta «Zakonski stan,» so se začele smejati mlade dame in teta se je zdela, da postaja občutljiva in se hoče prepirati, dokler ni pod mizo začutila, kako ji je gospod Tupman stisnil roko, nakar je bila takoj židane volje. Napravila je potem obraz, kakor bi hotela reči, da pač ni tako daleč od zakonskega stanu, kakor bi marsikateri ljudje radi videli; in nato so se spet vsi smejali, posebno gospod Wardle, ki je imel kljub starosti šalo zelo rad. Gospod Snodgras je šepetal Emiliji nenehoma visoko leteče poetične sentence v uho, kar je dajalo nekemu staremu gospodu povod za marsikatero prozaično opazko in namigavanje na «soigralce pri igri in v življenju» — in družba se je spet smejala. Gospod Winkle se je odlikoval po šalah, ki so bile sicer v mestu že prenavadne, na deželi pa nikomur znane; ker pa so se vendar njemu ali, kakor je menil, njegovim šalam od srca smejali, je bil gospod Winkle izvrstne volje.

Čas je pri toliki veselosti hitro potekal in, ko je družba po selski, a nikakor ne zavrgljivi večerji sedela v polkrogu ob kaminu, se je čutil gospod Pickwick tako veselega kakor še nikoli v življenju.

«Da,» je rekel gostitelj, ki je sedel zraven stare dame in je držal njene roke v svojih, «da, prav to imam tako rad. Najsrečnejše trenutke svojega življenja sem preživel ravno pri tem kaminu... in zato ga imam tako rad, da dam vsak večer v njem toliko zakuriti, da ni mogoče vzdržati od vročine. Moja uboga, stara mama je sedela pred tem kaminom na nizkem stolčku, dokler je bila še otrok, kaj ne, mama...»

Pri spominu na minule čase in na srečo preteklih let so se zasvetile stari dami v očeh solze in ji zdrknile po licih, ko je na sinovo vprašanje melanholično pokimala.

«Oprostite, gospod Pickwick, da toliko govorim o našem starem gnezdu,» je spet začel gostitelj po kratkem odmoru. «Toda imam ga zelo rad in ne poznam drugega. Tale stara poslopja in polja so kakor moji prijatelji. In mala cerkvica, obrasla z bršljanom, tudi... Da, naš odlični gospod pastor je proslavil ta bršljan z lepo pesmijo, ko je nastopil svojo službo pri nas. Gospod Snodgras, vam smem naliti?»

«Ne, hvala, imam še poln kozarec,» je rekel gospod Snodgras, ki mu je poslednja opomba kar najbolj vzbudila njegovo pesniško radovednost. «Oprostite, niste nekaj rekli o pesmi o bršljanu?»

«O, to se obrnite na gospoda, ki vam sedi nasproti,» je rekel gostitelj in pomignil na pastorja.

«Ali vas smem prositi, da bi mi jo povedali?» je vprašal gospod Snodgras.

«Toda ni vredna,» se je branil pastor — «edino opravičilo, da sem jo skoval, je to, da sem bil takrat mlad... ampak če jo res hočete slišati, vam jo povem... Prosim pa za prizanesljivo kritiko».

Družba se je radovedno zganila, potem pa je pastor recitiral pesem; pomagala mu je pri tem soproga. Rekel je: Naslov sem ji dal:

Zeleni bršljan

Rastlina nežna je bršljan zeleni,
ki se po starih razvalinah plazi.
Za kar rastlina druga se ne meni,
to njemu v hrano je v samotnem mrazi
Najljubši mu je kamen preperelí
in že napol porušeni zidovi,
najvšečnejša mu hrana prah strohneli,
Tako se plaziš, kjer življenja ni;
rastlina žlahtna res, bršljan, si ti!
Peroti nima, a v višine leta,
srce ga žene tja, srce pošteno.
Kako se stiska, ah, kakor opleta
mogočni hrast z ljubeznijo iskreno!
Po zemlji tudi včasih leze smelo,
zdaj spet mu listki nežno plapolajo,
ko spenja vnemarno se in veselo
ob grobih bogatašev na ograjo.
Tako se plaziš, kjer le smrt kosi;
rastlina žlahtna res, bršljan, si ti!
Kar dolgi ustvarijo vekovi, mine,
izbrisal čas že narodov je vrsto,
samo bršljan junaški ne pogine,
on vedno zeleni in raste čvrsto.
Sicer živi življenje osamelo,
a nekaj ni nikomur razen njemu dano:
najlepši spomeniki, vse človeško delo
naposled njemu je le v slastno hrano.
Tako zmaguješ, ko že vse trohni;
rastlina žlahtna res, bršljan, si ti!

Medtem ko je stari gospod to pesem vdrugič recitiral, da bi si jo mogel gospod Snodgras zapisati, je gospod Pickwick opazoval z velikim zanimanjem poteze njegovega obraza in, ko je stari gospod končal in spravil gospod Snodgras svoj zapisnik v žep, se je gospod Pickwick obrnil k njemu:

«Oprostite gospod, da bi vas rad nekaj vprašal, čeprav se šele tako kratko poznamo. Mislim, da je mož, kakor ste vi, videl v vsem svojem službovanju kot služabnik Gospodov že marsikateri prizor in dogodek, ki zasluži, da se sporoči.»

«Res je! Že marsikaj sem doživel,» je odgovoril stari gospod, «toda vzlic temu je bila večina dogodkov le prav navadna, kakor to pri mojem omejenem delovanju niti drugače biti ne more.»

«Ampak meni se zdi, da ste si nekaj zapisali o Johnu Edmundsu, kaj ne?» je rekel gospod Wardle, ki je hotel zavoljo svojih gostov izpodbuditi starega gospoda, da bi pripovedoval.

Stari gospod je pokimal, toda hotel je dati govoru drugo smer, zdajci pa je gospod Pickwick že vprašal:

«Oprostite, gospod, ker sem tako predrzen; kdo je bil pravzaprav John Edmunds?»

«Da, tud jaz sem hotel vprašati!» je brž segel v besedo gospod Snodgras.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIČ. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel 11-32. — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.